

The Project Gutenberg eBook of Emilia Galotti: Murhenäytelmä viidessä näytöksessä, by Gotthold Ephraim Lessing

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Emilia Galotti: Murhenäytelmä viidessä näytöksessä

Author: Gotthold Ephraim Lessing

Translator: E. J. Blom

Release date: August 3, 2014 [EBook #46488]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EMILIA GALOTTI: MURHENÄYTELMÄ VIIDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Juha Kiuru and Tapio Riikonen

EMILIA GALOTTI

Murhenäytelmä viidessä näytöksessä

Kirj.

G. E. LESSING

Saksan-kielestä suomentanut

Erik Joh. Blom, Sysmän kappalainen

Helsingissä, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1861.

Palkittu yli-oppilaisten näytelmä-seuralta.

JÄSENET:

Emilia Galotti.
Odoardo | Galotti, Emilian vanhemmat.
Klaudia |
Hettore Gontsa, Guastallan ruhtinas.
Marinelli, ruhtinaan kamari-herra.
Kamillo Rota, ruhtinaan neuvoksia.
Kontti, kuvaaja.
Kreivi Appiani.
Kreivinna Orsina.
Angelo, ja muutamia palvelijoita.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

(Näytelmä-paikka, ruhtinaan kylki-kammari.)

Ensimmäinen kohtaus.

Ruhtinas työ-pöydän ääressä, täynnä asia-kirjoja ja paperia, joista hän muutamia silmäilee.

Ruhtinas. Valituksia, ei muuta kuin valituksia! Anomus-kirjoja, yhä vaan anomus-kirjoja!... Noita onnettomia asioita; ja meitä vielä kadehtitaan!... Kyllä mä sen luulen; jospa vaan kaikkia voisimme auttaa: silloin sopisi meitä kadehtiakkin... Emilia? (Au'aistuansa vielä yhden anomus-kirjan ja katsastaen alle-kirjoitusta.) Emilia tosin!... Mutta eräs Emilia Bruneschi ... ei Galotti. Ei Emilia Galotti!... Mitä tahtoo hän, tämä Emilia Bruneschi? (Lukee.) Paljon vaadittu, liian paljon... Kumminkin, hänen nimensä on Emilia. Saakohon! (Kirjoittaa alle ja helisyttää palvelijatansa, joka kohta tule sisään.) Eihän siellä vielä lie ketäkään neuvoksiani etu-huoneessa?

Palvelija. Ei.

Ruhtinas. Minä olen liian aikaiseen alottanut päiväni... Aamu on niin ihana. Arvelen lähteä ajelemaan. Markisi Marinelli on tuleva seurakseni. Anna hänelle sana. (Palvelija menee.) Työtä en kuitenkaan enään voi tehdä... Minä olin niin huoletoin mielestäni, niin huoletoin... Samassa sattui eräs Bruneschin polonen olemaan nimeltä Emilia ... poissa on rauhani, poissa kaikki!...

Palvelija (tullen uudestaan sisään). Markisia on jo laitettu hakemaan. Ja tässä olisi kirje kreivinna Orsinalta.

Ruhtinas. Orsinalta? Pane se tuohon.

Palvelija. Kirjeen-juoksuttaja odottaa.

Ruhtinas. Minä lähetän vastimen; jos sitä tarvitsee... Missä kreivinna on? Kaupungissako vai huvilassansa?

Palvelija. Hän on eilen tullut kaupunkiin.

Ruhtinas. Sitä pahempi ... parempi, sanoakseni. Sen vähemmin tarvitsee juoksuttaja odottaa. (Palvelija menee.) Kallis kreivinnani! (Haikeasti, ottaen kirjeen käteensä.) Yhtä kuin jo luettu! (Viskaa sen takaisin.) No niin, minä olen luullut rakastavani häntä! Mitä kaikkia sitä ei luulla? Voipi olla, että olen häntä tosiaan rakastanut. Mutta ... rakastanut!

Palvelija (astuen taas sisään). Kuvaaja Kontti pyytäisi armon saadaksensa...

Ruhtinas. Kontti? Sepä hyvä; anna hänen tulla ... Se on tuopa toisia ajatuksia mieleeni. (Nousee ylös.)

Toinen kohtaus.

Kontti. Ruhtinas.

Ruhtinas. Hyvää huomenta, Kontti. Kuinka jaksatte? Mitenkä taide loistaa?

Kontti. Ruhtinas, taide ajaapi leipää.

Ruhtinas. Sitä sen ei pidä tehdä; sitä se ei saa tehdä, ... ei ainakaan minun vähässä piiri-kunnassani... Mutta taiturin pitää tahtomanki työtä tehdä.

Kontti. Työtä tehdä? Sehän se on hänen halunsaakin. Ainoastaan täytyä tehdä liian paljon työtä, sillä voipi hän menettää koko taituri-nimensä.

Ruhtinas. Minä en sano paljoa; mutta paljon: vähän, vaan *uutteraan*... Ettehän, Kontti, toki tyhjänä tulene?

Kontti. On mulla muassani se muoto-kuva, jonka käskitte minun tehdä, armollinen herra. Ja tuonpa vielä toisenkin ilman käskyttänne tekemäni; mutta koska se sietäisi katseltaa...

Ruhtinas. Ja se olisi?... Eipä nyt juolahda mieleeni...

Kontti. Kreivinna Orsina.

Ruhtinas. Niin tosiaan!... Vaan käskyni täytäntä on vähän myöhistynyt.

Kontti. Meidän ihanoita impejämme ei saadakaan joka päivä kuvaajan eteen. Kreivinna on kolmeen kuukauteen vaan yhden kerran voinut päättäidä istumaan edessäni.

Ruhtinas. Missä ne ovat, nämä kuvanne?

Kontti. Etu-huoneessa; minä haen ne.

Kolmas kohtaaus.

Ruhtinas.

Hänen kuvansa!... Voipi olla! ... Mutta kuvansa ei ole kumminkaan hän itse... Ja kenties, joll'en mä löytäne jälleen kuvassa, mitä en itsessänsä peri-kuvassa enään havaitse... Enkä tahdokkaan sitä jälleen löytää ... Sen harmi, tuo kuvaaja! Minä luulen varmasti, hänen olevan lahjoilla voitettun... Vaikkapa niinkin! Kuinhan vaan eräs toinen kuva, joka toisella väri-sekoituksella, toiselle pohjalle kuvattu on, ... tahtois sydämmessäni antaa hänelle uudestaan sias ... silloin, totisesti, olisi se mieleheni. Silloin kuin rakastin, olin aina niin hilpeä, iloinen ja vallatoin... Nyt olen perin toisin... Ei toki; ei, ei! Suloisempi eli sulottomampi; min' olen parempi näin.

Neljäs kohtaaus.

Ruhtinas. Kontti kuvinensa, joista hän asettaa toisen nurinpuolin tuolia vasten.

Kontti (asettaen toisen oikein puolin). Minä pyydän, ruhtinas, miettikää taiteemme rajat. Paljon, mitä viehättävintä kauneudessa, on kokonansa haettava ulompana sen rajoja... Asettukaa näin!

Ruhtinas (vähän katsastettuansa). Herttainen, Kontti, ... erin herttainen!... Tästä on taiteenne, tästä siveltimenne onni riippuva... Mutta ihannettu, Kontti; yli määrin ihannettu!

Kontti. Itse peri-kuva ei näkynyt olevan sitä luuloa. Ja oikein katsottu, ei se olekkaan enemmän ihannettu, kuin taitehen tulee ihantaa. Taitehen tulee kuvata, kuten kaavallinen luonto, ... jos sitä liekkään ... ajatteli kuvan, ilman sitä poikkeemisetta, joka välttämättömästi tulee itse teko-aineen vasta-rinnasta; ilman sitä turmeluksetta, jolla aika sotii sitä vastaan.

Ruhtinas. Maltillinen taituri on vielä kahta ansiollisempi. Mutta peri-kuva, sanoitte, löysi kuitenkin...

Kontti. Suokaa anteeksi, ruhtinas. Peri-kuva on henkilö, jota minun tulee kunnioittaa. En ole tahtonut mitäkään haitallista hänestä esitellä.

Ruhtinas. Niin paljon kuin tahdotte!... Ja mitä peri-kuva sanoi?

Kontti. Minä olen tyytyväinen, sanoi kreivinna, ellen mä vaan rumemmalta näytä.

Ruhtinas. Ei rumemmalta?... O sitä oikeata peri-kuvaa!

Kontti. Ja hän sanoi sen mokomalla suun-vedolla, josta varmaan tämä kuvansa ei osoita niin aanaa, ei aavetta.

Ruhtinas. Sitähän minäkin; siinä se juuri on, kuin se ylöllinen imartelu ilmoitakse. Ah, enkö mä sitä tunne, tätä ynseätä ilkku-suuta, joka rumistaisi itse Sulottarenki muodon!... En tahdo väittää, suloisen

suun, joka väännäks vähän ivaan, usein olevan sitä kauniimman. Mutta, älyttävästi, hiukan vaan; tämä suun väännellys ei saa kääntyä irvi-suuksi, kuten tämän kreivinnamme. Ja silmien tulee pitää vaari hekkumallisesta pilkkaajasta ... silmien, joita tällä kreivinna-hyvällä nyt, suorastaan sanoen, ei olekkaan; ei edes tässä kuvassakaan.

Kontti. Armollinen herra! Minä olen lopen hämmästynyt...

Ruhtinas. Ja mistä? Kaiken sen, minkä taide on voinut tehdä kreivinnan suurista, tuijottavista mulju-silmistä, sen olette te, Kontti, rehellisesti niistä tehneet... Rehellisesti, sanon minä?... Ei niin rehellisesti, ett'ei rehellimmästi. Sillä sanokaa itse, Kontti, voipiko tästä kuvasta päättää, mikä kuvatun luonne on? Ja se kuitenkin pitäisi. Hänen ynseytensä olette vaihtaneet korkea-ryhtiin, pilkkansa myhäilyyn, hennon suru-mielisen aiheensa hiljaiseen raskas-mielisyyteen.

Kontti (vähän suutuksissa). Ah, minun ruhtinaani, ... me kuvaajat luotamme siihen, että valmis kuva tapaa rakastajansa yhtä lämpimänä, kuin hän oli lämmin sitä tilatessaan. Me kuvaamme rakkauden silmillä ja ainoastaan rakkauden silmillä pitäisi meitä tuomitakkin.

Ruhtinas. Jaa noh, Kontti; miks' ette tuoneet sitä kuukautta ennemmin? Pankaa se pois... Mikä se on tuo toinen kappale?

Kontti (tuodessaan sitä edes ja pitäen vielä nurin-päin kädessänsä.)
Eräs naisen-kuva sekin.

Ruhtinas. Niin voin minä kohdasteen heittää sen ennemmin ihan katsomatta. Sillä itse juuri-kuvaa tässä (sormi otsassa), ... eli pikemmin täällä (osottaen sydäntä) se ei kumminkaan ennätä... Minä soisin, Kontti, saavani taidettanne ihmetellä toisissa kohdin.

Kontti. Ihanamman taiteen voi tavata; mutta varmaan ei ainetta tätä ihanampata.

Ruhtinas. Niinpä lyön vedon, Kontti, että tämä on taiturin oma lemmitty ... (Kuvaajan kääntäessä kuvan esiin.) Mitä näen minä? Teidäkö teoksenne, Kontti? Vai omanko mieli-johtoni?... Emilia Galotti!

Kontti. Mitä mä kuulen, ruhtinas? Te tunnette tämän enkelin?

Ruhtinas (malttaiden, mutta kääntämättä silmänsä kuvasta). Liian puolinainen!... juuri siksi että tuntee hänen voi... Siit' on muutama viikko, kuin mä tapasin hänen äitinsä Vegghiassa... Sitten ei ole hän sattunut tieheni paitsi pyhillä paikoilla, ... kussa vähemmin käy kuin silmin katsominen... Tunnen minä hänen isänsäkin. Hän ei ole ystäväni. Se oli hän, joka enimmin vastusti minua saamasta Sabionetta... Tämä vanha soturi; ylpeä ja karu; muuten rehellinen ja hyvä!...

Kontti. Isänsä niin! Mutta nyt on tässä meillä hänen tyttärensä...

Ruhtinas. No totta tosiaan! Ihan kuin peilistä varastettu! (Vielä silmillään riippuen kuvassa.) O, tiedättehän, Kontti, että silloin vasta taituria oikein ylistetään, kuin hän teoksensa rinnalla unhotetaan itse.

Kontti. Kuitenkin on tämä heittänyt minun vielä vähemmin itseeni tyytyväksi... Ja tyydyn kumminki taas hyvästi siihen, ett'en itseeni tyydy... Haa, ett'emme voi suorastaan silmillämme kuvata! Sillä pitkällä välillä, silmästä käden kautta siveltimeen, kuinka paljon eikö siinä turhaannu!... Mutta, kuten mä sanon, siitä, että tiedän, mikä tässä on turhaantunut, ja kuinka se on turhaantunut, ja minkätähden sen on täytynyt turhaantua; siitä olen minä yhtä ylpeä, vieläpä ylpeämpi, kuin kaikesta siitä, mitä en ole antanut turhaantua. Sillä edellisestä tunnen minä paremmin, kuin jälkimäisestä, todella olevani jalo kuvaaja; mutta käteni vaan ei olevan se aina... Vai luuletteko, ruhtinas, että Raphael ei olisi ollut jalohin kuvaaja-neros, jos hän, onnettomasti kyllä, olisi syntynyt kädettömänä? Luuletteko sen, ruhtinas?

Ruhtinas (kääntäen ikään silmänsä kuvasta). Mitä sanotte, Kontti? Mitä tahdotte tietää?

Kontti. Ah, ei mitään, ei mitään!... Jonni joutavaa vaan! Teidän sielunne, näen minä, oli tykkynään silmissänne. Minä rakastan semmoisia sieluja, ja semmoisia silmiä.

Ruhtinas (väkisen kylmistyksen). Te luette siis, Kontti, Emilia Galotin myös meidän kaupunkimme esimmäisiksi kaunottariksi?

Kontti. Siis? myös? myös esimmäisiksi? ja meidän kaupunkimme esimmäisiksi?... Te teette pilkkaa minusta, ruhtinas. Elikkä näitte te, koko ajan, yhtä vähän, kuin kuulittekin.

Ruhtinas. Armas Kontti! (Käännettyä uudestaan silmänsä kuvaan.) Kuinka tohtii minun-moinen

silmiänsä uskoa? Oikeastaan ymmärtää vaan kuvaaja yksinään kauneutta arvostella.

Kontti. Ja itse-kunki tunne odottaisi muka ensin kuvaajan päättämystä?... Luostariin se, joka meiltä tahtoo oppia, mikä kaunis on! Mutta sen minä kuitenkin, ruhtinaani, tahdon kuvaajana teille sanoa: elämäni suurin autuus on, että Emilia Galotti on istunut edessäni. Tämä pää, tämä muoto, tämä otsa, nämä silmät, tämä nenä, tämä suu, nämä posket, tämä kaula, tämä rinta, tämä vartalo, tämä koko ryhti ovat sitte muutaman ajan olleet minulle ainoana nais-kauneuden perustelu-aineena. Itse kuvaileman, jonka vuoksi hän istui, on hänen poissa oleva isänsä saanut. Mutta tämä kopio...

Ruhtinas (äkkiään kääntyen häneen). Noh, Kontti? Eihän se vielä lie luvattu pois?

Kontti. On teidän varallanne, ruhtinas; jos vaan halunne pitää.

Ruhtinas. Haluni!... (Myhäillen.) Tämän teidän nais-kauneuden perustelemisenne, Kontti, mitenkä voisin minä paremmin tehdä, kuin tehden sen minunkin omakseni? Tuolla, tuo kuva, ottakaatte se vaan mukaanne taas, ... teettäaksenne siihen reunus-puittehet.

Kontti. Hyvä!

Ruhtinas. Ja niin kaunihit, niin loistavat, kuin veistäjä vaan konsanaan voi ne saada. Se tulee muka kuvastoon asetettavaksi. Mutta tämä jää tänne. Piirtäyksestä ei pidetä niin paljon mahtia. Eikä sitä seinällekään ripusteta; muutoin vaan pidetään mielellänsä käsillä... Minä kiitän teitä, Kontti, minä kiitän teitä kiittämällä... Ja kuten sanottu on, minun piiri-kunnassani ei tarvitse taiteen leipää ajella, kunnekka ei ole itsellänikään. Laittakaa, Kontti, raha-vartiani luo, ja maksattakaa, teidän kuitillenne, kumpaisestaki kuvasta ... mitä vaan tahdotte. Niin paljon kuin tahdotte, Kontti.

Kontti. Olispa nyt syytä pian pelätäkseni, ruhtinas, näin tahtovanne palkita vielä jotaki muuta, kuin taidetta.

Ruhtinas. Ah, mikä luuloisa taituri! Ei toki!... Kuulkaapas, Kontti; niin paljon kuin tahdotte. (Kontti menee.)

Viides kohtaus.

Ruhtinas.

Niin paljon kuin tahtoo! (Kääntyneenä kuvaan.) Sinua omatakseni on hinta mikä hyvänsä vielä liian vähäinen. Ah, sinä ihana taiteen teos, onko se totta, että sinä olet minun omani?... Joka sinun itsesikin omistaisi, luonnon ihanampi mestari-teos!... Mitä vaan tahdotte hänestä, rehellinen äiti! Mitä vaan tahdot siitä, vanha jörö! Vaadi vaan! Vaatikaa vaan! Mieluisimmin ostaisin minä sinun, Lumojatar, itseltäsi!... Tämä silmä, täynnä lemmen viettelystä ja kainoutta! Tämä suu! ah, kuin se aukeaa puhumaan! kuin se hymyilee! Tämä suu!... Siellä tulee joku. Enpä soisi vielä muiden sinua nähdä. (Kääntäen kuvan seinää vasten.) Se mahtaa olla Marinelli. Jos en toki olisi häntä kutsuttanut! Mikä aamu eikö tämä voisi minulle olla!

Kuudes kohtaus.

Ruhtinas. Marinelli.

Marinelli. Armollinen herra! Elkää pahaksi panko. En osannut olla varoillani niin aikaiseen käskyynne.

Ruhtinas. Minua halutti lähteä ajelemaan. Aamu oli niin ihana... Mutta nythän se jo on kulunut; eikö ole haluakaan enään ... (Vähän vai'ettuansa.) Mitä uutisia, Marinelli?

Marinelli. Eipä erinäistä mitään, tietääkseni... Kreivinna Orsina on eilen tullut kaupunkiin.

Ruhtinas. Tuossa on jo hänen hyvä-huomenensaki (osottaen hänen kirjeesensä) vai mitähän sitte lienee. En ole muka ollenkaan karkäs tuota tietämään... Oletteko häntä puhutelleet?

Marinelli. Enkö minä, valitettavasti, ole hänen uskottunsa? Mutta jos siksi rupeen taas naiselle, jonka on lentänyt mieleen rakastaa teitä oikein toden perästä, ruhtinas, niin...

Ruhtinas. Elkää mitäkään valallisesti luvatko, Marinelli!

Marinelli. Niinkö? Tosiaanko, ruhtinas? Voisiko tuo kuitenkin siksi käydä?... Ah, niin eihän sitte kreivinnakaan liene niin väärässä...

Ruhtinas. Kaiketi, ihan väärässä!... Minä ja Massan ruhtinatar kuin kohta vihitään, niin on peräti

välttämätöin, että minä ensiksi katkaisen kaikki ne semmoiset yhteydet, kuin Orsinan kanssa.

Marinelli. Jos se olisi sitä vaan; niin täytyisihän Orsinan osata yhtä hyvin sovittaita onneensa, kuin ruhtinaankin omaansa.

Ruhtinas. Joka väittämättä on kovempi, kuin hänen. Minun sydämmeni tulee surkean valtio-vaadinnon uhriksi. Hän ei tarvitse, kuin ottaa sydämmensä takaisi, vaan ei vasten tahtoansa kenkätä sitä kenellekään.

Marinelli. Ottaakko takaisi? Minkätähden ottaa takaisi? kysyy kreivinna: ellei muuta mitään ole, kuin puoliso, jota ei rakkaus tuota ruhtinaalle, mutta valtio-vaadinnot? Semmoisen puolison ohella löytää lemmitty vielä aina siansa. Eikä hän semmoisen rinnalla pelkää laimiin-lyötävänsä, mutta...

Ruhtinas. Uuden lemmityn rinnalla... Entäpä sitte? Lukisittenko sen minulle viaksi, Marinelli?

Marinelli. Niin minä? Elkkä toki, ruhtinaani, hämmentäkö minua tuon hupakon kanssa, jonka sanoja minä vaan esitän ... säälimyksestä esitän. Sillä eilen tosiaan säälitti hän minua kummallisesti. Hän ei tahtonut ollenkaan puhua teidän keskinäisistä asioistanne. Hän oli olevinaan ihan kylmä ja huoletoin. Mutta keskellä haluttominta puhetta varastihe suustansa ehtimiseen käänteitä ja viittauksia, jotka ilmasivat hänen särjetyn sydämmensä. Hilpeimmin suin puhui hän surullisimpia asioita; ja taas hulluimpia leikki-puheita kaikkein surkeimman näköisenä. Hän on ottanut pakonsa kirjoihin; ja niiden, pelkään minä, tekevän viimeisen.

Ruhtinas. Samote kuin ovat antaneet ensimmäisenki lomauksen hänen järki-parallensa... Mutta mikä minua parahite myös on vieroittanut hänestä, sitähan, Marinelli, ette toki tahtone käyttää uudestaan vetääksenne minua häneen? Jos hän rakkaudesta tulee hulluksi, niin olisi hän pikemmin eli myöhemmin siksi tullut, ilman rakkaudettakin... Ja nyt, hänestä kyllä... Muuta siis jotakin!... Eikö mitäkään tapahdu kaupungissa?...

Marinelli. Melkeinpä et mitäkään. Sillä että kreivi Appiani tänä päivänä vihitään, ... ei ole paljon enemmän kuin ei mitäkään.

Ruhtinas. Kreivi Appiani? ja kenenkä kanssa? En ole vielä kuullut, hänen olevan kihlatunkaan.

Marinelli. Asia on pidetty hyvin salaisena. Eikä tuosta paljon ollut huudettavaakaan... Te olette naurava koko asialle, ruhtinas... Mutta, niin se käypi vieno-luontoisille! Rakkaus tekee heille aina mitä pahimmia sutkauksia. Eräs neito, varatoin ja arvotoin, on osannut kietoa hänet paulohinsa ... teeskennellen vähän itseänsä; mutta hyvin korskeillen siveydestä ja helleydestä ja nerosta ... ja mitäpäs minä tiedän?

Ruhtinas. Joka niin kokonansa, ilman muuta katsomatta, voipi heittäidä viattomuuden ja kauneuden vaikutuksille; ... sen luulisin olevan pikemmin kadehdittavan, kuin naurettavan... Ja mikä on sitte tämän miekkaisen nimi?... Sillä, kaikkine näine, on Appiani ... kyllä mä tiedän, Marinelli, teidän suvaitsevan häntä yhtä vähän, kuin hänenki teitä ... kaikkine näine on hän kuitenkin erin arvollinen nuori mies, rikas mies, kaunis mies, kunnian mies. Minä olisin hyvin toivonut voida sitoa häntä itseeni. Tahdonki vielä asiata arvella.

Marinelli. Joshan vaan ei ole liian myöhäistä... Sillä mitä minä olen kuullut, niin ei hän ai'o onneansa tavoitella suinkaan teidän hovinne tienoilla. Hän mieli muka lemmittynensä lähteä isiensä laaksoihin, Piemonttiin ... kauriita ajelemaan Alpin tuntureilla, ja morrinkaisia kesyttämään... Mitäpäs parempaa hän voi tehdäkkään? Täällä on hänen olonsa kumminki lopussa sen epä-säätyisen avion tähden, johonka hän nyt joutuu. Ensimmäisten sukujen seura on hänelle tästä lähdän suljettu...

Ruhtinas. Teidän ensimmäiset sukunne! joissa hovin tapa, pakko-käytös ja ikävä, välistäpä varattomuuski vallitsee... Mutta, nimittäkää nyt viimeinki se, jolle hän on tekevä näin suuren uhrin.

Marinelli. Se on eräs Emilia Galotti.

Ruhtinas. Kuinka, Marinelli? Eräs...

Marinelli. Emilia Galotti.

Ruhtinas. Emilia Galotti?... Ei kuuna päivänä!

Marinelli. Toden totta, armollinen herra.

Ruhtinas. Ei, sanon minä; se ei ole, se ei voi olla... Te hairahdutte nimessä... Galottien suku on laaja... Galotti voi se olla, mutta ei Emilia Galotti; ei Emilia.

Marinelli. Emilia ... Emilia Galotti.

Ruhtinas. Niin löytynee sitte vielä joku toinenki, jolla on molemmat nimet... Vieläpä paitsi sitä sanoitte, eräs Emilia Galotti ... eräs. Ensimmäisestä voisi vaan narri niin puhua...

Marinelli. Te olette kiivastuksissa, armollinen herra... Tunneteko siis tätä Emilia Galottia?

Ruhtinas. Minun tulee kysyä, Marinelli, eikä sinun... Emilia Galottiko?
Översti Galotin tytär, Sabionetasta?

Marinelli. Ihan se.

Ruhtinas. Joka asuu äitinensä täällä Guastallassa?

Marinelli. Ihan se.

Ruhtinas. Lähellä Pyhäin-Miesten kirkkoa?

Marinelli. Ihan se.

Ruhtinas. Sanalla sanoen ... (juosten hakemaan kuvaa, ja antaen sen Marinellin käteen) Tuossa!... Tämäkö Emilia Galotti?... Sano vielä kerran tuo sinun saakelin "Ihan se", ja lyö samassa puukkoki sydämmeeni.

Marinelli. Ihan se!

Ruhtinas. Noh, pyövelin ruoka!... Tämäkö?... Tämä Emilia Galotti tulee tänä päivänä...

Marinelli. Kreivinna Appianiksi!... (Tässä tempaisee ruhtinas muoto-kuvan takaisin Marinellin kädestä ja viskaa sen syrjään.) Vihkiäiset tapahtuvat hiljaisuudessa, hänen isänsä maa-tilalla Sabionetassa. Puoli-päivän rinnassa lähtevät äiti ja tytär, kreivi ja kenties pari ystävää sinne ulos.

Ruhtinas (joka epäilyksissä heittääse tuoliin). No, niinpä olenkin onnetoin. Enkä tahdo tästä-lähden enemmän elääkkään!

Marinelli. Mutta mikä teillä on, armollinen herra?

Ruhtinas (töydyten taas häntä vastaan). Kavaltaja! ... mikäkö minulla on?... Niinpä noh, minä rakastan häntä; minä jumaloitsen häntä. Tottahan sen tietänette! tottahan jo aikaa sitte lienette sen tietäneet, kaikki te, joiden mielestä minun pikemmin pitäisi ikuisesti kantaman tuon hölmön Orsinan häpeällisiä kahleita!... Mutta, että te, Marinelli, joka niin usein olette vakuuttaneet minua vilpittömästä ystävyydestänne, ... oi, ruhtinaalla ei ole ystävää! ei voi olla ystävää!... että te, te, niin kavalasti, niin pahan-elkisesti olette voineet aina tähän asti salata minulle sen vaaran, joka uhkasi minun rakkauttani: jos minä sen teille konsana anteeksi annan, ... niin elköön annettako niin syntiäni anteeksi!

Marinelli. Tuskin löydän sanoja, ruhtinas, ... jos antaisitte tilaa siihen ... osoittaakseni teille hämmästykseni... Te rakastanette siis Emilia Galottia?... Vala siis valaa vastaan. Jos minä tästä rakkaudesta olen niin vähintäkään tietänyt, niin vähintäkään aavistanut; niin elkööt enkelit eikä pyhät minusta mitäkään tietäkö!... Saman tahtoisin vanna Orsinanki sielun puolesta. Hänen luulonsa väikky tykkynänsä toisilla matkoilla.

Ruhtinas. Noh, suokaa sitten anteeksi, Marinelli; ... (heittäiden hänen syliinsä) ja surkutelkaa minua.

Marinelli. Kas, siinä se nyt on ruhtinas! Tunneteko tästä varovuuftenne hedelmän!... "Ruhtinoilla ei ole ystävää! ei voi olla ystävää!" ... Entäpä syy siihen, jos niin olisikin?... Sillä te ette tahdo ketäkään ystäväksi... Tänä päivänä he kunnioittavat meitä luottamuksellaan, ilmoittavat meille salaisimmat toivotuksensa, aukaisevat meille koko sielunsa, ja huomenna olemme heille taas niin vieraat, kuin ei sanaakaan olisi konsana vaihdettu.

Ruhtinas. Ah, Marinelli! kuinka saatoin minä teille uskoa, mitä en tahtonut tuskin itselleni tunnustaa?

Marinelli. Ja tottahan vielä vähemmin tuskanne tuottajalle?

Ruhtinas. Hänellekö?... Kaikki kokeeni saada häntä toisen kerran puhutella on ollut turha.

Marinelli. Ja ensi kerran...

Ruhtinas. Puhuttelin häntä ... ah, minä tulen hulluksi! Ja minäkö sitte vielä kauvan teille kertomaan?... Te näette olevani aaltojen vallassa; mitä te enempätä kysytte, mitenkä olen siksi tullut? Pelastakaa minut, jos voitte: ja kysykää sitten.

Marinelli. Pelastaa? Siin' on paljon pelastamista?... Mitä olette, armollinen herra, laimiin-lyöneet

tunnustaa Emilia Galotille, sen tunnustatte te nyt kreivinna Appianille. Tavaroita, joita ei voi ensi ... kädestä saada, ostetaan toisesta: ... ja tämmöisiä tavaroita usein toisesta kädestä sitä halvemmasta.

Ruhtinas. Leikittä, Marinelli, leikittä, eli...

Marinelli. Tosin kyllä ne ovat sitä huonompiakin...

Ruhtinas. Te rupeette hävyttömäksi!

Marinelli. Ja paitsi sitä tahtoo kreivi tavaroinensa heittää maamme. Jonkatähden siis täytynee tuumia jotaki muuta.

Ruhtinas. Ja mitä?... Armas, hyvä Marinelli, ajatelkaa te minun edestäni. Mitä tekisitte te, minun siassani jos olisitte?

Marinelli. Epäilemättä, vähän asian vähänä pitäisin; ... ja sanoisin itselleni, etten tahdo turhaan olla, mikä olen ... herra!

Ruhtinas. Elkää mielitelkö minua vallasta, jota en ymmärrä mitenkä tässä kohdin käyttäisin... Tänä päivänä, sanotte te, jo tänä päivänä?

Marinelli. Vasta tänä päivänä ... pitää sen tapahtuman. Ja vaan tapahtuneista ei ole enään neuvottelemista... (Vähän mietittyänsä.) Tahdotteko, ruhtinas, heittää minulle vapaat kädet? Tahdotteko hyväksi ottaa kaikki, mitä minä te'en?

Ruhtinas. Kaikki, Marinelli, kaikki, ku on vaan poistava tätä pulaani.

Marinelli. Niin elkäämme nyt yhtäkään viivytelkö... Vaan elkää tekään jääkö kaupunkiin. Lähtekää tuossa paikkaa huvi-linnaanne, Dosalaan. Tie Sabionettaan kulkee siitä ohitse. Ellen onnistuisi saada kreiviä samassa poikkeen, niin aivon minä... Mutta, mutta, minä luulen hänen varmaan menevän tähän ansaan. Ettekös, ruhtinas, arvele naimisenne suhteen laittaa lähettilästä Massaan? Pankaa kreivi lähettilääksi; sillä ehdolla muka, että hän vielä tänä päivänä lähtee... Ymmärrättekö?

Ruhtinas. Oivallinen!... Tuokaa hänet ulos minun luokseni. Menkää, joutukaa. Minä viskaun paikalla vaunuihin. (Marinelli menee.)

Seitsemäs kohtaus.

Ruhtinas.

Paikalla! paikalla!... Mihinkä se jäikään? ... (Katsoen ympärillensä kuvan perän.) Maahanko? Liian se on halpa sia! (Nostaen sen ylös.) Enkö mä häntä toki katsone! katsastaa sinua ensinnäkin en mä enään huoli... Minkätähden pitäisi minun painaman nuoli vielä syvemmästi haavaan? (Panee sen syrjään.) ... Palanut, huo'annut olen jo kauvan kyllä, ... kauvemmin kuin olisi sopinutkaan; mutta en mitäkään tehnyt! ja vennon tehottomuuteni tähden ollut menettämäisilläni kaikki!... Entäpä jos nyt kumminki kaikki olisi menetetty? Jos Marinelli ei mitäkään toimittaisi?... Miksi mä tahdonki turvata ainoasti häneen? Juohtuupa mieleeni ... tällä ajoin (katsoo kelloansa), juuri tänä hetkenä on tuo hurskas neitonen tavallisesti Dominikanein messua kuulemassa... Mitähän jos siellä koettelisin saada häntä puhutella?... Mutta kumminki, tänä päivänä, tänä hänen juhla-päivänänsä, tänä päivänä hänellä on muuta mielessä, kuin messu... Vaan ei tiedä?... Voip' häntä koetella ... (helisyttää, ja sysätessään sukkelasti kokoon muutamia paperia pöydällänsä, astuu palvelija sisään.) Anna valjastaa!... Eikö siellä vielä ole ketäkään neuvosta?

Palvelija. Kamillo Rota.

Ruhtinas. Tulkohon sisään. (Palvelija menee.) Vaan viivytellä minua hän ei saa. Tällä kertaa ei!... Mielelläni olen toisen kerran hänen tuumissansa sitä kauvemmin avullinen... Vielähän tässä oli erään Emilia Bruneschinkin anomus-kirja... (Etsien sitä.) Tässähän se onki... Mutta, hyvä Bruneschi, jos sinun puolustajas...

Kahdeksas kohtaus.

Ruhtinas. Kamillo Rota, paperi-vihko kädessä.

Ruhtinas. Tulkaa, Rota, tulkaa... Tuoss' on, mitä tänä aamuna olen au'aisnut. Ei paljon lohduttavaa!... Te näette kyllä itsestänne, mitä niihin tulee päättää... Ottakaa vaan.

Kamillo Rota. Hyvä! armollinen herra.

Ruhtinas. Vielä tässä on yks anomus-kirja eräältä Emilia Galot ... Bruneschilta sanoakseni. Myönteeni siihen olen jo tosin kirjoittanut. Mutta kuitenkin ... asia ei ole vähä-pätöinen... Elkkää vielä antako sitä ulos... Eli vaikkapa annattekin: miten vaan tahdotte.

Kamillo Rota. Ei miten minä tahdon, armollinen herra.

Ruhtinas. Vieläkö muuta? Jotakin alle-kirjoittaa?

Kamillo Rota. Eräs kuoleman-tuomio olisi alle-kirjoitettava.

Ruhtinas. Hyvin mielelläni... Tänne vaan! sukkelaan.

Kamillo Rota (hämmästyneenä ja tuimasti katsoen ruhtinaan silmiin).
Kuoleman-tuomio, sanoin minä.

Ruhtinas. Kuulenhän minä sen ... Oisi sen voinut jo nähdäkin. Minull' on kiire.

Kamillo Rota (katsellen kirjojansa). Ja nyt en ole kumminkaan ottanut sitä mukaani!... Suokaa anteeksi armollinen herra... Voipihan sen lykätä huomeneksi.

Ruhtinas. Niinpä niinkin!... Pankaa vaan paperinne kokoon: täytyy lähteäni... Huomenna, Rota, enemmän! (Menee.)

Kamillo Rota (päättää nyykyttäen ottaa paperit luoksensa ja menee). Hyvin mielelläni? Kuoleman-tuomio hyvin mielellään? En olisi tänä hetkenä voinut antaa hänen kirjoittaa sen alle, olisko vielä koskenut vaikka oman poikani murhaajata... Hyvin mielelläni! hyvin mielelläni!... Se tunkee sieluni läpitse tuo kauhistava "hyvin mielelläni"!

TOINEN NÄYTÖS.

(Näytelmä-paikka, sali Galottien hovissa.)

Ensimmäinen kohtaus.

Klaudia Galotti. Pirro.

Klaudia (astuen Pirroa vastaan, joka tulee toiselta puolen sisään).
Kuka siinä täyttä neliä pihalle lennätti?

Pirro. Herramme, armollinen rouva.

Klaudia. Puolisoni? Onko se mahdollista?

Pirro. Hän tulee ihan kanta-päissäni.

Klaudia. Niin odottamatta?... (Rientäen häntä vastaan.) Ah, minun armahani!...

Toinen kohtaus.

Entiset. Odoardo Galotti.

Odoardo. Hyvää huomenta, lempeni! Eikö tosi, tämä on tulla luulematta?

Klaudia. Ja erin ihastuttaen!... Jos se muutoin vaan on ihastukseksi aiottu.

Odoardo. Ei miksikään muuksi! Ole huoletta... Tämän-päiväinen onnellisuuteni herätti minun niin varhain; aamu oli niin ihana; matka on niin lyhyt; luulin olevanne täällä niin puuhassa... Kuinka pian ei unhoteta jotakin, juohtui mieleeni ... sanalla sanoen: minä tulen, katson ja palajan paikalla takaisin... Missä Emilia on? Epäilemättä koristelemassa...

Klaudia. Sieluansa!... Hän on kirkossa... Minun tulee tänä päivänä hartaammin, kuin muulloin, anoa armoa korkeudesta, sanoi hän, ja heitti kaikki sillensä, otti silmikkonsa ja riensi...

Odoardo. Ihan yksinänsä?

Klaudia. Ne muutamat askeleet...

Odoardo. Yksi on kyllä horjahtaakseen!...

Klaudia. Elä nyt suutu, armahani; ja tule sisään levähtämään hetken, ja, jos haluat, nauttimaan vähän virkistystä.

Odoardo. Kuten tahdot, Klaudia... Mutta hänen ei olisi pitänyt mennä yksinään.

Klaudia. Ja sinä, Pirro, jäät tänne etu-huoneeseen, kieltämään vieraita tulemasta tänään.

Kolmas kohtaus.

Pirro, ja kohta jälestänsä Angelo.

Pirro. Jotka ilmoittavat itsensä vaan uutisia kuullakseen... Mitä kaikkia eikö minulta ole jo hetken ajalla kyselty!... Ja kenpä tuollaki tulenee?

Angelo (vielä puoleksi näkyvässä, lyhyessä levätissä, jonka hän on vetänyt kasvoinsa ylitse, ja hattu silmillä). Pirro!... Pirro!

Pirro. Tuttava? (Angelon astuessa täydellensä sisään, lyöden levättinsä auki.) Mitä ihmeitä! Angelo?... Sinäkö?

Angelo. Näethän sen... Olen jo kauvan kyllä hiivinyt kartanon ympäri, saadakseni puhutella sinua... Yks sana vaan!

Pirro. Ja sinä uskallat tulla vielä näkyviin?... Sinä olet sitte viimeisen murha-työsi julistettu lain ... suojattomaksi; päästäsi on pantu palkinto...

Angelo. Jota kumminkaan sinä et tahtone ansaita?...

Pirro. Mitä tahdot sinä? Minä rukoilen, elä tee minua onnettomaksi.

Angelo. Tälläkö muka? (Näyttäen hänelle raha-kukkaron.) Ota! Se on sinulle tuleva!

Pirro. Minulleko?

Angelo. Oletkos unhottanut? Tuo saksalainen, entinen herrasi...

Pirro. Ääneti siitä!

Angelo. Jonka veit meidän ansaamme, tiellä Piisaan...

Pirro. Jos kuka meitä kuulisi!

Angelo. Hän oli muka niin hyvä, että jätti meille kalliin sormuksenkin... Etkös muista?... Se oli liian kallis, se sormus, saadaksenne se kohdastaan ilman luulotta rahaksi. Viimeinkin olen siinä onnistunut. Olen, näet, saanut siitä sata pistolia! Ja se on sinun osasi. Heh!

Pirro. En huoli mitäkään ... pidä hyvänä.

Angelo. Noh, hyvä! ... jos se on sulle yhden tekevä, mistä hinnasta kantanet pääsi kaupaksi... (aikovinaan pistää kukkaron takaisin lakkariin.)

Pirro. No, anna hänet! (Ottaa.) ... Ja mitä nyt? Sillä että vaan tämän vuoksi olisit etsinyt minua...

Angelo. Sen riiviö! mitä sinä ajattelet meistä? ... meidänkö muka voivan pidättää palkkansa keneltäkään? Se saattaa olla niin kutsuttujen rehellisten ihmisten tapana: meidän ei... Hyvästi nyt! (On lähtevinään, mutta käännäksä takaisin.) Yks mun olis kumminki vielä kysyttävä... Tuossa tuli tuo vanha Galotti ihan yksinänsä ratsastaen kaupunkiin. Mitä tahtoo hän?

Pirro. Ei hän tahdo mitäkään: hän vaan huvitteleksen. Hänen tyttärensä vihitään tän' iltana maatilalla, josta hän tulee, kreivi Appianin kanssa. Hän ei malta aikaa odottaa...

Angelo. Ja ratsastaa kohta taas sinne ulos?

Pirro. Niin kohta, että hän tapaa sinun täällä, jos vielä kauvan viivyt. Mutta ethän toki väijyne häntä. Varota vaan. Hän on mies...

Angelo. Enkö mä häntä tuntene? Enkö mä liene hänen allansa jo palvelut?... Jos tuolta olisi vaan edes jotakin otettavaa!... Milloinka nuori väki lähtevät jälestä?

Pirro. Noin puoli-päivän rinnassa.

Angelo. Suurellako saatolla?

Pirro. Yksillä vaunuilla: äiti, tytär ja kreivi. Pari ystävää Sabionetasta tulevat todistajiksi.

Angelo. Entä palvelijoita?

Pirro. Kaksi vaan; paitsi minä, joka ratsastan edeltä.

Angelo. Se on hyvä... Vieläpä yks: Kenenkä ajo-kalut? Teidänpö? vai kreivin?

Pirro. Kreivin.

Angelo. Lempo tokinsa!... Siinä on vielä yksi edeltä-ratsastaja, paitsi ravakka ajaja. Mutta!...

Pirro. Minua hämmästyttää. Vaan mitäs sinä nyt tahdot?... Se vähäinen koristus, mikä morsiamella saattaisi kukaties olla, taitaa tuskin vaivaasi maksaa...

Angelo. Niin maksaahan sen morsian itse!

Pirro. Ja pitääkö minun tässäki rikoksessa oleman sinun kumppalis?

Angelo. Sinä ratsastat edellä. Ratsasta vaan, ratsasta! ja elä huoli mistäkään!

Pirro. Siihen en mene ollenkaan!

Angelo. Kuinka? taidatpa muka olla hellä-tuntoinen olevinas ... Toveri! arvelen tuntevasi minut... Jos sinä vaan joutavia puhut! Jos yksi ainoa kohta on toisin, kuin olet minulle sanonut!...

Pirro. Mutta, Angelo, Jumalan tähden!...

Angelo. Tee, mitä et voi välttää! (Menee.)

Pirro. Haa! anna perkeleen saada vaan yhdestä hiuksestasi kiini, ja sin' olet hänen omansa iankaikkisesti!... Minä onnetoin!...

Neljäs kohtaus.

Pirro. Odoardo ja Klaudia Galotti.

Odoardo. Hän viipyy mielestäni liian kauvan...

Klaudia. Vielä silmän-räpäys, Odoardo! Hänen olisi paha mielensä, jos jäisi täten sua näkemättä.

Odoardo. Minun täytyy vielä pistäidä kreivinki luona. Tuskinpa maltan odottaa, kunneikka saan tätä nuorta, kunnian miestä pojakseni kutsua. Kaikki hänessä viehättää minua. Ja ennen kaikkia hänen päätöksensä elää itsellensä isänsä laaksoissa.

Klaudia. Sydämmeni halkeaa tätä ajatellessani... Niin kokonansa kadotamme hänet, tämän ainoan armahan tyttäreemme?

Odoardo. Mikä on sitte mielestäsi kadottaa hänet? Tietääkö hänen olevan rakkauden sylissä? Toista on ihastuksesi häneen, toista hänen onnensa. Sinä voisit uudistaa vanhan luuloni: että se oli enemmän maa-ilman hälinä ja huvitus, enemmän hovin lähistö, kuin tyytyminen antaa tyttarellemme säädyllysen kasvatuksen, joka vaikutti sinua hänen kanssansa jäämään tänne kaupunkiin; ... kaukana puoliosasta ja isästä, joka niin sydämmellisesti teitä rakastaa.

Klaudia. Kuinka väärin luultu, Odoardo! Mutta anna minun tänä päivänä puhua vaan yksi ainoa puolustus-sana tästä kaupungista, tästä hovin lähöstä, jotka ovat niin inhottavat siveyden innolles'... Täällä, ainoastansa täällä, saattoi rakkaus yhdyttää sen, mikä oli toinen toisellensa luotu. Täällä ainoastaan voi kreivi löytää Emilian; ja löysi hänen.

Odoardo. Sen kyllä myödytän. Mutta, hyvä Klaudia, oliko sulla oikein sentähden, että asian loppu antaa sulle oikeuden?... Hyvä, että tämä kaupungin-kasvatus on niin toki päättynyt! Elkkäämme tahtoko olla viisaat, missä emme ole olleet muuta, kuin onnelliset. Hyvä, että niin en käynyt!... Nyt he ovat löytäneet toisensa, jotka olivat toinen toisellensa määrättyt. Nyt anna heidän mennä mihin rauha ja

viattomuus vaatii... Mitäpä kreivin olisi täällä tekemistä? Kumartaakko, liehakoida ja nöyristellä, ja kokea saada Marinellilaiset syrjemmälle? tehdäkseenkö onnen, jota hän ei tarvitse? armostako viimein voittaaksensa kunnian, joka hänelle kunnia ei olisi?... Pirro!

Pirro. Tässä olen.

Odoardo. Mene ja taluta hevoiseni kreivin kartanolle. Minä tulen jälestä, ja istun siellä taas ylös. (Pirro menee.) ... Minkä vuoksi pitäisi kreivin täällä palvella, kuin hän siellä voi itse käskää?... Vieläpä et ajattele, Klaudia, ruhtinaan ja hänen keskinäisen välinsä olevan tyttärenme kautta tykkynään turmellun. Ruhtinas vainoo minua...

Klaudia. Ehkä vähemmin, kuin pelkää.

Odoardo. Pelkää! Ikään kuin en pelkäisi jotakin!

Klaudia. Sillä, lienenkö jo sulle sanonut, ruhtinaan jo nähneen tyttärenme?

Odoardo. Ruhtinaanko? Ja missä sen?

Klaudia. Viimeisessä Vegghiassa, kansleri Grimaldin luona, jota hän läsnä-olollansa kunnioitti. Hän käyttihe häntä kohtaan niin armollisesti...

Odoardo. Niin armollisestiko?

Klaudia. Hän puheskeli hänen kanssansa niin kauvan...

Odoardo. Puheskeli hänen kanssansa?

Klaudia. Näytti niin ihastuneelta hänen hilpeyteensä ja neroonsa...

Odoardo. Niin ihastuneelta?

Klaudia. On puhunut hänen ihanuutestansa niin monilla ylistys-sanoilla...

Odoardo. Ylistys-sanoilla?... Ja kaikkea tätä kerrot sinä minulle ihastuksen tapaan? Ah, Klaudia, tyhmä, turhallinen äiti!

Klaudia. Kuinka niin?

Odoardo. No hyvä, no hyvä! Tuokin on niin päättynyt... Haa! kuin vaan kuvittelen mieleeni... Se olisi juuri se kohta, jossa kuolettavimmin saatan haavoitettaa!... Yks hekkuman orja, joka ihmettelee, himoitsee... Klaudia! Klaudia! paljas ajatus panee minun vimmaan... Sinun olisi pitänyt paikalta ilmoittaa se minulle... Mutta, en tahtoisi mielelläni tänä päivänä sanoa sulle mitäkään pahoittavaa. Ja sen tekisin (Klaudian tarttuessa hänen käteensä), jos mä kauvemmin viipyisin... Sentähden laske minut! laske minut!... Jumalan halttuun, Klaudia!... Tulkaa onnellisesti jälestä!

Viides kohtaus.

Klaudia Galotti.

Millinen mies!... Ah, sitä tylä siveyttä!... jos se muutoin ansainnee tätä nimeä... Kaikki on sen mielestä luultava, kaikki nuhdeltava... Eli jos tämä on tuntee ihmisiä: kuka toivoisi heitä tunteakseen?... Mutta mihinkä se Emiliaki jäi?... Ruhtinas on isän viha-mies: sentähden ... sentähden, jos hän on silmin mielistynyt tyttären, niin on se vaan isää häväistäksensä.

Kuudes kohtaus.

Klaudia Galotti. Emilia.

Emilia (työdaisten sisään hädän hämmästyksissä). Jumalan kiitos! Nyt olen turvassa. Vai onko hän minua kenties seurannut? (Viskaten silmikkonsa taakse-päin ja nähden äitinsä.) Onko hän, äiti kulta? onko hän?... Ei, no kiitos Jumalan!

Klaudia. Mikä sull' on hätänä, tyttäreni? Mikä sulla on?

Emilia. Ei mitään, ei mitään...

Klaudia. Ja katsot niin tuimasti ympärilles? Ja vapiset joka jäsenessä?

Emilia. Mitä ei minun ole täytynyt kuulla! Ja missä, missä sitten on täytynyt se kuullani!

Klaudia. Minä olen luullut olevasi kirkossa...

Emilia. Juuri siellä! Mitä on ilkeydelle kirkko ja alttari?... Ah, minun äitini! (Viskauden hänen syliinsä.)

Klaudia. Puhu, tyttäreni!... Lopeta mun pelkoni... Mitä pahaa on voinut siellä, pyhillä paikoilla, sinulle tapahtua?

Emilia. Ei koskaan olisi minun hartauteni pitänyt olla syvemmän ja palavamman, kuin tänä päivänä; ei koskaan ole se ollut vähemmin sitä, mitä sen tuli olla.

Klaudia. Me olemme ihmisiä, Emilia. Rukouksen lahja ei ole alati vallassamme. Taivaalle on *tahtoa* rukoilla jo rukoileminenkin.

Emilia. Ja *tahtoa* syntiä tehdä jo syntiä tekeminenkin.

Klaudia. Sitä Emiliani ei ole tahtonut!

Emilia. En suinkaan, äitiseni; niin syvään armo ei toki antanut minun upota... Mutta, että toisen ilkeys voipi tehdä meitä, vasten tahtoamme, rikokseen osallisiksi!

Klaudia. Malta mielesi!... Toinnu mitä mahdollista... Sano kerrassaan, mikä on tapahtunut?

Emilia. Ikään olin langennut polvilleni ... etempänä alttarista, kuin muutoin on tapani ... sillä minä tulin liian myöhäiseen. Ikään rupesin ylentämään sydäntäni, kuin joku ajettui ihan taakseni! Niin ihan taakseni! En voinut väistäidä en edes, en syrjään, ... kuinka mielelläni tahdoinkin; pelvosta, että toisen hartaus voisi häiritä minunkin... Hartaus! se oli pahin mitä pelkäisin... Mutta, eipä aikaakaan, niin kuulen lähellä korvaani, ... syvän huokauksen perästä ... ei jonkun pyhän nimen! ... vaan, ... elkkää vihastuko äiti kulta ... teidän oman tyttärenne nimen!... Minun nimeni!... Ah, että ankarin ukon jylinä olisi estänyt minua enemmän kuulemasta!... Se puhui kauneudesta, rakkaudesta... Se valitti, että tämä päivä, joka on tekevä minun onneni, ... jos se sen muutoin tehnee ... oli hänen onnettomuutensa iäksi päättävä... Se rukoili minua ... kuullahan täytyi minun tämä kaikki. Mutta en katsonut taakseni; en ollut kuulevinani... Mitä taisin minä muuta?... Rukoilla hyvää Enkeliäni lyömään minua kuuroudella; ja vaikka, vaikkapa iäks' päiväksi!... Sitä rukoilin; se oli ainoa, mitä taisin rukoilla... Viimein tuli aika palata kotiin. Pyhä toimitus päätettiin. Minä vapisin kääntäidä. Minä vapisin silmätä sitä, joka rohkesi tehdä tämän ilkimystyön. Ja kuin käänsime, kuin näin hänen...

Klaudia. Kenenkä, tyttäreni?

Emilia. Arvatkaapas, äitiseni; arvatkaa... Minä olin vajota maan poveen... Hänen itsensä.

Klaudia. Kenenkä, hänen itsensä?

Emilia. Ruhtinaan.

Klaudia. Ruhtinaanako! Ah, siunattu olkoon isäsi malttamattomuus, joka ikään oli täällä, eikä tahtonut sinua odottaa!

Emilia. Isäni täällä? ... ja ei tahtonut minua odottaa?

Klaudia. Jos sinä vielä hämmästyksissäsi olisit antanut hänenki kuulla tämän!

Emilia. Entäpä sitten, äitini? ... Mitä moitittavaa hän olisi minussa voinut löytää?

Klaudia. Ei mitäkään; yhtä vähän kuin minussakin. Ja kuitenkin, kuitenkin... Haa, sinä et tunne isääsi! Vimmassansa hän ei olisi eroittanut rikoksen viatointa esinettä rikkojasta. Tässä mielessänsä olisin minä hänestä ollut synnä siihen, mitä en voinut, en estää, en aavistaa... Mutta vielä tyttäreni, puhu vielä! Kuin ruhtinaan tunsit... Minä arvaan olleesi tunnossa kyllä, yhdellä silmäyksellä osottaaksesi hänelle sen ylönkatseen, jonka hän ansaitsee.

Emilia. En ollut, äiti kulta! Sen silmäyksen perästä, jolla mä hänen tunsin, ei ollut minulla sydäntä, toista häntä kohtensa luoda. Minä pakenin...

Klaudia. Ja ruhtinas jälestäs...

Emilia. Jota en tiennyt, kunneka kirkon pylväästössä tunsin jonkun tarttuvan käteeni. Ja hänen sitten! Häpeästä täytyi minun tauvota: irroitaidu hänestä taas olisi kääntänyt puoleemme ohitsekäypien liiemmäisen huomion. Tämä oli ainoa arvelu, johonka kykenin ... eli joka taasen muistiini juohtuu. Hän puhui; ja minä olen vastannut häntä. Mutta ... mitä hän puhui, mitä minä olen vastannut; ... jos se vielä juohtuu mieleeni, niin tahdon sen teille puhua äitini. Nyt en kaikesta tästä tiedä niin mitäkään. Aistini olivat heittäneet minun... Turhaan muistelen, mitenkä lienen pääsnyt hänen

käsistänsä ja pylväästöstä. Vasta kadulla löydän hänen taas; ja kuulen hänen tulevan takanani; ja kuulen hänen yhtenä minun kanssani rientävän taloon, minun kanssani astuvan rappuita ylös...

Klaudia. Pelvolla, tyttäreni, on oma erikoinen luontonsa ... En ole ikänäni unhottava, millä katsannolla lennähdit sisään... Ei; niin kau'as hän ei tohtinut toki seurata sinua... Hyvä jumala! jos isäsi tietäisi tämän!... Kuinka eikö hän jo julmistunut, kuin vaan kuuli, ruhtinaan sinua äskettäin ei ilman mielistyksettä nähneen!... Kuitenkin, ole huoletoin, tyttäreni! Pidä sitä unena, mikä on sattunut. Siitä onkin oleva vielä vähemmän seurantoa, kuin unesta. Sinä pääset tänä päivänä kerrassaan kaikki paulat ja väijymykset.

Emilia. Mutta, eikö niin, äitini? Kreivin pitää saaman tietää tämä. Hänelle täytyy minun sanoa se.

Klaudia. Elä hulluja!... Miksi? Minkätähden? Tahdotko tyhjästä, ja taasen tyhjästä tehdä hänen levottomaksi? Ja josko kohta hän *nyt* ei huolettuisikaan, niin tiedä, lapseni, että myrkkyy, joka ei paikalta vaikuta, ei sentähden ole vähemmin vaarallinen myrkkyy. Mikä ei tuota huolta rakastajalle, voipi sen tuoda puolisolalle. Rakastajaa voisi jopa mielitellä, että saisi niin korkeaa hangoittelijaa syrjään tungetuksi. Mutta, saakoon sen vaan kerran: ah, minun lapseni, ... niin tulee rakastajasta usein tukkunaan toinen olento. Hyvä onnesi varjelkoon sinua tätä kokemasta.

Emilia. Te tiedätte, äiti-kulta, kuinka mielelläni kaikissa nöyryytän itseni teidän paremman tietonne alle... Mutta, entäpä jos hän saapi muilta tietää, että ruhtinas on minua tänä päivänä puhutellut? Eikös minun virkkamattomuuteni, ennemmin eli myöhemmin, enentäisi hänen huoltansa?... Minä arvelisin pikemmin ei salata häneltä mitäkään.

Klaudia. Heikkous! rakastunut heikkous!... Ei, ei niin mitäkään, tyttäreni! Elä virka hänelle mitään. Elä anna hänen mitäkään keksiä!

Emilia. Noh, olkoon niin, äiti-kulta! Minulla ei ole tahtoa niin mitäkään vasten teidän... Hoh, hoh! (Syvästi hengähtäen.) Tuntuuki taas ihan kepeältä... Mikä tyhmä, arka kappale enkö mä olekin!... Eikö niin, äitini? ... Oisinpa voinut tuossa vielä toisinki menetellä, ja yhtä vähän antaa sitä itselleni anteeksi.

Klaudia. En tahtonut sitä sinulle sanoa, tyttäreni, kunnekka oma järeellinen järkesi sen sinulle sanoisi. Ja minä tiesin, sen niin tekevän, jälleen toinnuttuasi... Ruhtinas on imarteleva. Sinä olet liian vähän tottunut imarruksen tyhjä-peräiseen kieleen. Siinä on muka kohteliaisuus yhden sanova, kuin tunnollisuus; imarrus, kuin vakuutus; mieli-johto, kuin toivotus; toivotus, kuin päätös. *Ei mitäkään* soipi sillä kielellä, kuin *kaikki*; ja *kaikki*, kuin *ei mitäkään*.

Emilia. Ah, minun äitini!... niin tuleneehan sitte minun tätä arkuuttani nauraa!... Nyt hän varmaan ei saa siitä mitäkään tietää, armas Appianini! Hän voisi pitää minua pikemmin turhallisena, kuin siveänä... Taitaapa siellä tullakkin! Se on hänen astuntansa.

Seitsemäs kohtaus.

Entiset. Kreivi Appiani.

Appiani (astuu sisään syvissä ajatuksissa, katsoen alas eteensä, lähestyen keksimättä heitä, kunnekka Emilia juoksee häntä vastaan). Ah, minun armahimpani! En luullut olevas täällä etu-huoneessa.

Emilia. Toivoisin teidän, herra kreivi, olevan iloisen, jos ette luulisi minuakaan tapaavanne... Niin juhlallinen? niin toden-peräinen? Eikö tämä päivä ansaitsisi riemullisempaa mielen kuohahdusta?

Appiani. Se on suuremmasta arvosta, kuin koko elämäni. Mutta mieleni täynnä niin paljoa autuaallisuutta, ... mahtaa se tosin olla juuri tämä autuaallisuus, joka tekee minun niin yksivakaiseksi, niin juhlalliseksi, kuten te kutsutte sitä, ryökkynäni... (Keksien äitin.) Haa! Teki täällä, armollinen rouva! ... koht' sillään kunnioittava minua tutummalla nimellä!

Klaudia. Joka on oleva minun suurin ylpeyteni!... Kuinka onnellinen sinä, Emiliani!... Minkätähden ei isäsi ole tahtonut riemuita yhtenä meidän kanssamme?

Appiani. Ikään irroittime hänen sylistänsä, ... eli pikemmin hän minun... Mikä mies, Emiliani, tuo isänne! Kaiken miehuullisuuden esi-kuva! Mihinkä mietteihin eikö sieluni kohene hänen parissansa! Ei konsana ole päätökseni olla aina hyvä, aina jalomielinen, elävämpi, kuin häntä nähdessäni ... häntä ajatelllessani! Ja millä muutoin, ellei tämän päätökseni täyttämällä, voin minä ansaita kunnian kutsuttaa hänen pojaksensa; ... olla teidän omanne, Emiliani?

Emilia. Ja hän ei tahtonut minua odottaa?

Appiani. Arvatakseni sen vuoksi, että hänen Emiliansa, tänä lyhyenä tervehdys-hetkenä, olisi häntä liiaksi viehättänyt, liiaksi koko hänen sielunsa liikuttanut.

Klaudia. Hän luuli tapaavansa sinun koristelemassasi vihille: ja kuuli...

Appiani. Mitä minä sydämmellisellä ihmetyksellä taas olen häneltä kuullut... Oikein, Emiliani! Minä olen teissä saapa hurskaan rouvan; ja joka ei ole ylpeä hurskaudestaan.

Klaudia. Mutta, lapseni, toinen on tehtävä, toinen ei heitettävä! Aika on täperillään; joudu nyt, Emilia!

Appiani. Mitä? armollinen rouva!

Klaudia. Ettehän toki, hyvä kreivi, tahtone häntä noin, ... noin kuin hän tuossa on, viedä alttarin ääreen?

Appiani. No, tosiansa! Nyt minä sen vasta havaitsen... Ken voipi teitä nähdäkään, Emilia, ja yhtenä tarkata pukuanne?... Ja miks ei niin, niinkuin hän tuossa on?

Emilia. Ei, rakas kreivini, ei niin; ei ihan niin. Mutta ei paljo koreampanakaan, ei paljon... Yks kaks, niin olen valmis!... Ei mitäkään, ei niin mitäkään siitä koristuksesta, jonka teidän ylöllinen korkeamielisyytenne minulle lahjoitti! Ei mitäkään, ei niin mitäkään, ku vaan semmoiseen koristukseen on soveltuva!... Minä voisin vihata sitä, tätä koristusta, ellei se olisi teidän antamanne... Sillä kolmasti olen siitä unta nähnyt...

Klaudia. No, siitähän minä en tiedä mitäkään.

Emilia. Ikään kuin olisin sitä koristusta kantanut, ja kuin yht'äkkiä olisi jok'ainoa sen kallis kivi muuttunut helmeksi... Mutta helmet, äitini, helmet merkitsevät kyyneleitä.

Klaudia. Lapseni! Merkitys on uneksivampi, kuin uni... Etkös alusta alkaen ole enemmän pitänyt helmistä, kuin kivistä?...

Emilia. Kyllä, äitini, kyllä niin...

Appiani (mieltien ja ala-kuloisena). Merkitsevät kyyneleitä ... merkitsevät kyyneleitä!

Emilia. Kuinka? Käykö se teistä ihmeeksi? Teistä?

Appiani. Totta niin; minua hävettäisi... Kuin mieli on kerran taipunut murhe-kuvituksiin...

Emilia. Ja miksi sen pitää niin oleman? Ja mitä luulette te minun arvelleeni?... Mitä kannoin minä, miltä näytin minä, minuun ensi ... kerran mielistyessänne?... Muistatteko sen vielä?

Appiani. Josko vielä muistan? Minä en näe teitä mielessäni koskaan muutoin, kuin niin; ja näen teidät niin, jos en niin teitä näkisikään.

Emilia. Siis, sama pukuni, samaa näköä, samaa kuosia; heikalehtava ja irrallinen...

Appiani. Oivallinen!

Emilia. Entäpä tukka...

Appiani. Omassa mustan-ruskeassa kiillossansa; luonnon lyömissä kiemuroissaan...

Emilia. Ja kukkaiset niissä! Oikein! oikein!... Hiukan vaan malttia, ja minä seison semmoisena tuossa edessänne!

Kahdeksas kohtaus.

Kreivi Appiani. Klaudia Galotti.

Appiani (katsoen hänen perästänsä alla silmin). Helmet merkitsevät kyyneleitä!... Hiukan vaan malttia!... Jaa, jos aika vaan olisi ulkonamme... Jos minuutti vaan viisarilla meissä ei voisi venyä vuosiksi!...

Klaudia. Emilian miete, herra kreivi, oli niin nopea, kuin oikea. Te olette tänä päivänä tavallista nulompi. Vielä vaan askele toivonne periltä, ... katuisitteko, herra kreivi, sen olleen toivonne tarkoituksen?

Appiani. Ah, äitini, ja te voisitte luulla tätä pojastanne?... Mutta, se on tosi, minä olen tänä päivänä ihmeen synkeä ja suru-mielinen... Vaan näette sen, armollinen rouva; olla vielä yhden askeleen periltä,

eli vielä ei lähtenytäkään, on oikeittain yhtä ja samaa... Kaikki mitä mä näen, kaikki mitä mä kuulen, kaikki mitä mä uneksin, saarnaa minulle sitten eilen ja toisenki päivän tätä totuutta. Tämä yksi ajatus kietoiakse jokaiseen toiseen, jota sekä täydyn että tahdon ajatella... Mikä on se? Sit' en ymmärrä...

Klaudia. Te huoletatte minua, herra kreivi...

Appiani. Toinen tulee sitte toisensa lisäksi!... Minä olen harmistunut; harmistunut ystäviini, itseeni...

Klaudia. Mitenkä niin?

Appiani. Ystäväni vaativat ehdottomasti, että minun pitäisi ruhtinaalle virkkaman sana naimisestani, ennen sen täytettyäni. He myödyttävät kyllä, ei olevani siihen velka-pään; mutta kunnioituksen häntä kohtaan vaativan sen niin... Ja minä olen ollut heikko kyllä heille sitä lupaamaan. Ikään arvelin lähteä vielä hänen luoksensa.

Klaudia (ällistyen). Ruhtinaanko luo?

Yhdeksäs kohtaus.

Entiset. Pirro, ja kohta jälempi Marinelli.

Pirro. Armollinen rouva, markisi Marinelli seisahti portille ja kysyy herra kreiviä.

Appiani. Minuako?

Pirro. Hän on tässä. (Aukaisee hänelle oven ja menee.)

Marinelli. Pyydän anteeksi, armollinen rouva... Herra kreivi, minä olin kodissanne, ja sain tietää, teidän olevanne täällä. Minulla on erin tärkeä asia teille... Armollinen rouva, minä pyydän vielä anteeksi; se on tehty muutamassa hetkessä.

Klaudia. Joita en tahdo viivyttää. (Nyykähyttää päätänsä ja menee.)

Kymmenes kohtaus.

Appiani. Marinelli.

Appiani. Noh, mitä nyt, herra?

Marinelli. Minä tulen hänen korkea-arvoisuutensa ruhtinaan luota.

Appiani. Mitä hänellä on käskettävää?

Marinelli. Minä olen ylpeä olemastani niin erinomaisen armon tuojana... Ja ellei kreivi Appiani väkisen tahdo väärin tuntea minussa yhden uskollisimmista ystävistänsä...

Appiani. Ilman esi-puheetta; jos mä tohdin pyytää.

Marinelli. Voinpa niinkin!... Ruhtinaan täytyy paikalta lähettää Massan herttuan luokse asia-miehen naima-tuumissansa hänen tyttärensä ruhtinattaren kanssa. Hän oli kauvan epäilyksissä, kenenkä siksi määrätä. Viimein on hän päättäinnään, herra kreivi, lähettämään teidät.

Appiani. Minut?

Marinelli. Ja sen ... jos ystävyys tohtisi kehua ... ei ilman minun esittämättäni...

Appiani. Totisesti, te panette minun pulaan kiitoksen tähden... En ole ammuin aikoihin enään odottanut, että ruhtinas näkisi hyväksi minua käyttää...

Marinelli. Minä olen vakuutettu, että se on vaan arvollisen tilaisuuden puutteesta. Ja ellei tämäkään vielä olisi kyllä arvollinen semmoiselle miehelle, kuin kreivi Appiani, niin on tosin ystävyuteni ollut liian ajatoin.

Appiani. Ystävyys ja ystävyys, joka kolmantena sanana!... Kenenkä kanssa minä sitte puhun? Markisi Marinellin ystävyyttä en olisi konsana uneksinutkaan...

Marinelli. Minä myödytän tehneeni väärin, herra kreivi, kärsimättömästi väärin, että olen teidän myöten-antamattanne tahtonut olla ystävänne... Vaan, jospa niinki; mitä se tekee? Ruhtinaan armo, teille tarjottu kunnia seisovat, enkä epäile teidän tavoittavanne niitä mielellänne.

Appiani (vähän mietittyänsä). Epäilemättä.

Marinelli. Noh, niin tulkaatte nyt.

Appiani. Minnekkä?

Marinelli. Dosalaan, ruhtinaan luokse... Kaikki on jo valmis; ja teidän täytyy vielä tänä päivänä lähteä.

Appiani. Mitä sanotte?... Vieläkö tänä päivänä?

Marinelli. Parempi, vielä jos ihan tänä hetkenä, kuin seuraavana. Asia on erin kiirehtivä.

Appiani. Tosiaanko?... Niin on mieleni paha, että täytyy luopuani siitä kunniaista, jonka ruhtinas on minulle arvellut.

Marinelli. Kuinka?

Appiani. Minun ei käy tänä päivänä lähteminen; ... eikä huomennakaan; ... eikä vielä ylihuomennakaan...

Marinelli. Te laskette leikkiä, herra kreivi.

Appiani. Niin teidänpö kanssanne?

Marinelli. Verrattomasti! Kun pila koskee ruhtinaan, niin on se vielä sitä hullumpi... Te ette voi siis?

Appiani. En, herra, en... Ja minä toivon itse ruhtinaan ottavan esteeni hyväksi.

Marinelli. Sitä minä haluaisin kuulla.

Appiani. Ah, vähänen asia vaan!... Näette sen; minä aivon vielä tänä päivänä ottaa itselleni vaimon.

Marinelli. Noh, entäpä sitte?

Appiani. Entä sitte? ... entä sitte?... Tuo kysymyksenne onkin ihmeen arvelematoin.

Marinelli. On niitä esi-merkkiä, herra kreivi, että pitoja sopii tuonemma lykätä... En suinkaan luule siitä aina olevan morsiamelle eli sulhaiselle etua. Asialla olkoon myötään vastuksensakin. Mutta kuitenkin, arvelen, että herran käsky...

Appiani. Herran käskykö?... Herran? Herra, jonka itse valitsemme siksi, ei niin oikeastaan olekkaan meidän herramme. Sen myödytän, että teidän tulisi osoittaa ruhtinaalle täydemmän kuuliaisuuden. Mutta ei minun. Minä tulin hänen hoviinsa vapaa-tahtoisesti. Minä tahdoin kunnian häntä palvella; mutta en orjanansa olla. Minä olen suuremman Herran ala-valtias...

Marinelli. Suurempi tai pienempi: Herra on herra.

Appiani. Vieläpä minä teidän kanssanne tästä riitelemään. Lyhyesti, sanokaa ruhtinaalle, mitä olette kuulleet: ... mieleni muka olevan pahan, etten voi ottaa hänen armoansa hyväkseni, sen vuoksi, että mä tänä päivänä päätän yhden liiton, joka on tekevä koko minun onneni.

Marinelli. Ettekö tahdo antaa hänen samalla tietää, kenenkä kanssa?

Appiani. Emilia Galotin.

Marinelli. Tämänkö talon tyttären?

Appiani. Tämän talon.

Marinelli. Hm! hm!

Appiani. Mikä mielenne?

Marinelli. Arvelisin, olevan siis sitä vähemmän estettä, viivyttää vihkiäiset, kunneikka palajatte.

Appiani. Vihkiäiset? Ainoastaan vihkiäiset?

Marinelli. Hyvät vanhemmat eivät tuosta niin tarkkaa pitäne.

Appiani. Hyvät vanhemmat?

Marinelli. Ja jääpihän Emilia teidän varoillenne varmaan toki.

Appiani. Varmaan toki?... Te olette tuolla tokillanne ... toki koko apina!

Marinelli. Minulleko niin, kreivi?

Appiani. Miks ei?

Marinelli. No taivas ja helveti! Me tavataan toisemme.

Appiani. Pah! Äkäinen on apina; mutta...

Marinelli. Kuolema ja kadotus! Kreivi, minä vaadin hyvitystä.

Appiani. Se on tietty.

Marinelli. Ja ottaisin sen nyt kohdastaan: ... vaan en toki turmelle tätä hellän sulhaisen ilo-päivää.

Appiani. Hento-sydämminen kappale! Ei toki! Ei toki! (Tarttuen hänen käteensä.) Massaen en kaiketikaan anna tänä päivänä itseäni lähettää: mutta kävelykseen teidän kanssanne on minulla aikaa jälellä... Lähdetään! Lähdetään!

Marinelli (tempaisekse irti ja menee pois). Vaan malttakaahan, kreivi, malttakaa!...

Yksitoistakymmenes kohtaus.

Appiani. Klaudia Galotti.

Appiani. Mene, heittiö!... Haa! se teki hyvää. Vereni on tullut kiehuksiin. Sekä tunnen itseni toisin ja paremmin.

Klaudia (kiireimmästi ja huolestuneena). Jumalan tähden! Herra kreivi... Minä olen kuullut kiivaan riidan... Teidän kasvonne palavat. Mikä on tapahtunut?

Appiani. Ei mitään, armollinen rouva, ei niin mitään. Kammari-herra Marinelli on osoittanut minulle erin hyvän työn. Hän on vapauttanut minun käymästä ruhtinaan luona.

Klaudia. Todellako?

Appiani. Me saatamme nyt sitä aikaisemmin lähteä. Minä menen kiirehtämään väkeäni liikkeelle, ja tulen paikalla takaisin. Sillä välin on Emiliakin valmistuva.

Klaudia. Voinko minä olla ihan huoletoin, herra kreivi?

Appiani. Ihan huoletoin, armollinen rouva.

(Rouva menee sisään ja hän pois.)

KOLMAS NÄYTÖS.

(Näytelmä-paikka, etu-sali ruhtinaan hovi-linnassa.)

Ensimmäinen kohtaus.

Ruhtinas. Marinelli.

Marinelli. Turhaan; ylpeästi halveksien hylkäsi hän tarjotun kunnian.

Ruhtinas. Ja se jääpi nyt sillensä? Se käypi siis toteen? Emilia on siis vielä tänä päivänä oleva hänen?

Marinelli. Niinpä näköjensä.

Ruhtinas. Minä odotin niin paljon hänen moni-mielisyydestänsä!... Kuka-ties, kuinka typerästi lienette asian toimittaneet... Kuin tyhmän neuvo kerran on hyvä, niin tulee viisaan panna se toimeen. Se olisi minun pitänyt muistaa.

Marinelli. Kas noin olen muka hyvästi palkittu!

Ruhtinas. Ja minkä-tähden palkittu?

Marinelli. Että mä tahdoin yksin henkeni uskaltaa sen edestä... Nähtyäni, ei toden eikä pilkan voivan taivuttaa kreiviä pitämään rakkauttansa kunniaa halvempaan, koin häntä yllyttää riitautumaan. Sanoin hänelle asioita, joista hän vimmastui. Hän mätti loukkauksia minua kohtaan: ja minä vaadin hyvitystä, ... ja vaadin sitä heti paikalla... Arvelin muka näin: Taikka hän minun, taikka minä hänen. Minä hänen: niin on kenttä kokonansa meidän. Eli hän minun: noh, josko niinki; niin täytyy hänen paeta, ja ruhtinas voittaa ainakin aikaa.

Ruhtinas. Ja sen te olisitte tehneet, Marinelli?

Marinelli. Haa! pitäisihän tuon jo edeltä-päinki tietää, jos ollaan niin tyhmästi valmiit uhraamaan itsensä suurien edestä ... pitäisihän tuon edeltä-päinki tietää, kuinka kiitolliset he tulevat olemaan...

Ruhtinas. Entä kreivi? Hän on tunnettu ei antavan kahdesti sanoa mitäkään itsellensä.

Marinelli. Miten milloinkin sattuu, epäilemättä... Kenpä voi häntä siitä moittia?... Hän vastasi, tänä päivänä hänellä olevan jotaki vielä toki tärkeämpätä tehtävää, kuin minun kanssani kauloansa katkaista. Ja sitte määräsi hän yhtymys-päivän viikolle jälkeen häiden.

Ruhtinas. Emilia Galotin kanssa! Se ajatus tekee minun hulluksi!... Sitten heititte asian sillensä ja menitte tiehenne: ja tulette ja keuhutte, uskaltaneenne henkenne minun edestäni; uhranneenne itsenne minulle...

Marinelli. Mutta mitä tahdotte sitten, armollinen herra, jota minun vielä olisi pitänyt tehdä?

Ruhtinas. Vielä tehdä?... Ikään kuin hän olisi jotaki tehnyt!

Marinelli. Ja antakaapas kuulla, armollinen herra, mitä itse olette toimittaneet edestänne... Te onnistuitte saada häntä puhutella kirkossa. Mitä väli-puhetta olette keskenänne pitäneet?

Ruhtinas (pilkaten). Uteliaisuutenne mieliksi!... Jota minun nyt täytynee tyydyttää... Ah, kaikki kävi toivoni jälkeen... Nyt ette tarvitse enään vaivata itseänne, liian avulias ystäväni! Hän tuli enemmän kuin puoli-väliin toivoani vastaan. Enkä olisi tarvinnut, kuin kohdastaan ottaa hänen mukaani. (Kylmästi ja käskein.) Nyt tiedätte, mitä tahdoitte; ... ja saatte mennä!

Marinelli. Ja saatte mennä!... Jaa, jaa; se se on aina virren loppu! ja samoitte, jos niinkin olisi, että mä vielä tahtoisin koetella mahdollointa... Mahdotointa, sanoin minä?... Niin mahdollointa tuo nyt kyllä ei olisi; mutta uskaliasta... Jos morsian kerran olisi vastassamme, niin takaan, häistä ei tulevan mitäkään...

Ruhtinas. Hoo! mitä kaikkia se mies lupaa toimittaa! Nyt minun pitäisi vaan vielä antaman hänelle osa-kunta hovi-vartioitani, ja hän sen kanssa asettuisi maantien varrelle väijymään, ja karkaisi itse viisikymmentenä vaunuin päälle, ja tempaisi sieltä naisen, jonka hän voittoriemussa toisi minulle...

Marinelli. On semmoista ennenkin tapahtunut, että tyttö on viety väkisen, vaikka se ei ole näyttänyt väkisen-viemiseltä.

Ruhtinas. Jos voisitte sen tehdä, niin ette ensin niin kauvan siitä jaaritteleisi.

Marinelli. Mutta ei ole takaamista, mitenkä onnistuisi. Siinä voisi turmiaki tapahtua...

Ruhtinas. Ja se olisi muka minun tapani, antaa ihmisten vastata asioista, joille eivät mitäkään voi!

Marinelli. Noh menköön sitten, armollinen herra... (Kuuluu loitolta pyssyn laukaus.) Haa! mikäs se oli?... Kuulinko oikein?... Ettekö teki kuulleet, armollinen herra, ammuttavan?... Ja vielä taas kerran!

Ruhtinas. Mikä se on? Mitä se merkitsee?

Marinelli. Mitäs luulette?... Mitähän jos olisin toimeliaampi, kuin uskotte?

Ruhtinas. Toimeliaampi?... Niin sanokaa nyt...

Marinelli. Lyhyesti: josta olen puhunut, se tapahtuu.

Ruhtinas. Onko se mahdollista?

Marinelli. Elkää vaan unhottako, ruhtinas, mitä taannoin minulle vakuutitte... Minulla on taas teidän sananne...

Ruhtinas. Mutta varustukset ovat kuitenkin niin...

Marinelli. Kuin ne konsana olla taitavat!... Niiden täytätä on uskottu miehille, joihin voin lujasti luottaa. Tie kulkee ihan eläin-tarhan laipioitse. Siinä on yhden osan pitänyt karata vaunuihin käsin, ikään kuin ryöstääksensä sitä; ja toisen osan, jossa on muu'an palvelijani, töydätä elikko-tarhasta ulos, ikään kuin hädästyneiden avuksi. Tappelun alla, kuhun kumpiki puoli on näyn vuoksi joutunut, pitää palvelijani temmata Emilia pois, tahtovinaan häntä muka pelastaa, ja tuoda hänet elikko-tarhan kautta linnaan... Niin on väli-puhe... Mitäs nyt sanotte, ruhtinas?

Ruhtinas. Te hämmästyttätte minua erin-omaisella tavalla... Ja eräs pelko tulee päälleni ... (Marinelli astuu ikkunan ääreen.) Mitä te katsotte?

Marinelli. Tuolla-päin se pitäisi olla!... Oikein! ... ja yksi naamari tulee jo nelistäen oikonansa laipion ympäri; ... epäilemättä asian päätyntöä minulle kertomaan... Menkää pois, armollinen herra.

Ruhtinas. Ah, Marinelli...

Marinelli. Noh? Eikö tosi, nyt olen tehnyt taas liian paljon; ja tätä ennen liian vähäisen?

Ruhtinas. Ei niin. Mutta, kaikki näin ollen, en ymmärrä...

Marinelli. Ymmärrä?... Parempi kaikki kerrassaan!... Menkää nyt joutuisaan pois... Naamarin ei pidä saaman teitä nähdä. (Ruhtinas menee.)

Toinen kohta.

Marinelli, ja kohta jälestänsä Angelo.

Marinelli (joka taas menee ikkunan luo). Tuolla ajavat vaunut hiljakseen takaisin kaupunkiin päin... Niin hiljakseen? Ja kummallakin ovella palvelija?... Se on merkki, joka ei ole mieleeni: että kavallus muka on puoleksi vaan onnistunut; ... että haavoitettua kuletetaan verkallensa takaisin, ... eikä kuollutta ketäkään... Naamari astuu alas... Se on Angelo itse. Tuo tyhmän-rohkea!... Sepäs täällä tuntee salatiet... Hän viittaisee minulle. Mahtaa muka olla varma asiastaan... Haa, herra kreivi, joka ette tahtoneet Massaan, ja nyt täydytte vielä etemmä!... Ken opetti teidät niin tuntemaan apinoita? (Mennen oveen päin.) Kyllä ne tosiaan ovat äkäiset... Noh Angelo?

Angelo (paljastaen kasvonsa). Olkaa varoillanne, herra kammari-herra! Hän pitäisi tuotaman tuossa paikkaa.

Marinelli. Ja mitenkä muutoin kävi?

Angelo. Luullakseni, hyvin hyvästi.

Marinelli. Kuinka on kreivin kanssa?

Angelo. Tahdostanne! Ompahan!... Mutta hän on mahtanut saada vihiä tästä. Sillä hän ei ollut ihan varustamaton.

Marinelli. Sano väleen, mitä on sanomista! Onko hän kuollut?

Angelo. Minun on sääli sitä kelpo herraa.

Marinelli. No tuossa on hellän sydämmes tähden! (Antaa hänelle kukkaron kultaa.)

Angelo. Entäpä vielä urhakka Nikolonikin! joka kanssa on saanut maksaa kylvyn.

Marinelli. Vai niin? Tappio kummallaki puolen?

Angelo. Olisin valmis itkemään sen rehellisen pojan tähden! vaikka hänen kuolemansa on jo neljänneksellä parantanut tämän (punniten kukkaroa kädessään). Sillä minä olen hänen perillisensä; koska olen kostanut hänen edestänsä. Se on niin meidän lakimme; asia, niin hyvä, luullakseni, kuin konsana lie tuumittu uskollisuuden ja ystävyyden tähden. Tämä Nikolo, herra kammari-herra...

Marinelli. Ole nyt tuosta Nikolostasi!... Mutta kreivi, kreivi...

Angelo. Sen tuli! Kreivi oli kovasti kouristanut häntä. Sen tähden rupesin taas minäki kreivihin käsin!... Hän kaatui; ja joskin hän vielä hengissä tuli vaunuihin takaisin, niin takaan, hänen ei tulevan sieltä hengissä ulos.

Marinelli. Kuinhan se vaan olisi varma, Angelo.

Angelo. Minä tahdon menettää tuttavuutenne, ellei se ole varma!... Onko teillä mitään vielä

käskemistä? sillä tieni on pisimpiä: aivomme muka tän'iltana vielä rajan ylitse.

Marinelli. Niin mene sitte.

Angelo. Ja jos toiste mihin tarvitaan, herra kammari-herra, ... te tiedätte, missä minua kysytään. Mitä toinen uskoo voivansa, ei taida taika olla minullenkaan. Ja minä olen huokeampi, kuin kukaan toinen. (Menee.)

Marinelli. Hyvä se!... Mutta ei kuitenkaan niin aivan hyvä... Hyi, Angelo! ollakseen semmoinen saiture! Kylläpä hänki vielä olisi ansainnut yhden laukauksen... Ja miten eikö hänen nyt täytyne kitua tuon kreivi-poloisen!... Hyi, Angelo! se on toimittaa ammattinsa erin julmasti ja pilata työnsä. Mutta siitä ei saa ruhtinas vielä mitäkään tietää. Hänen pitää ensin itse oivaltaman, kuinka hyödyllinen tämä kuolema on hänelle... Tämä kuolema!... Mitä min' en antaisi visseydestä!...

Kolmas kohtaus.

Ruhtinas. Marinelli.

Ruhtinas. Tuolla tulee Emilia lehto-kujaa myöten ylös. Hän kiittää palvelijan edellä. Pelko näyttää siivittävän hänen jalkansa. Hän ei mahda vielä mitäkään varoa. Hän luulee vaan pelastaman itsensä rosvojen käsistä. Mutta kuinka kauvan voi se kestää?

Marinelli. Niin on hän nyt ensinnäki meidän vakassamme.

Ruhtinas. Ja eiköhän äitinsä etsine häntä ylös? Eikö kreivi tulle hänen jälestänsä? Mitenkäs sitte kanssamme? Kutenka saatan minä hänen salata heiltä?

Marinelli. Kaikkeen täytit en tosiaan vielä tiedä mitä vastata. Mutta meidän tulee katsoa. Malttakaa, armollinen herra. Ensimmäinen askel oli kumminkin otettava...

Ruhtinas. Miksikä? jos meidän täytyy ottaa se takaisin.

Marinelli. Kenties emme tarvitse... Niitä on tuhansia seikkoja, joihinka vielä voi perustaida. Ja unhotatteko sen erin-omaisimman?

Ruhtinas. Mitä voin minä unhottaa, jota en ole tarkasti vielä miettinyt?... Se erin-omaisin? Mikä se on?

Marinelli. Sukkeluus miellytessä, taivuttaa, ... joka ruhtinaalta, ku rakastaa, ei ikänänsä puutu.

Ruhtinas. Eikö ikänänsä puutu? Paitsi koska hän sitä juuri tärkeimmin tarvitsisi... Minä olen jo tänä päivänä tehnyt huonon kokeen tästä sukkeluudestani. Kaikilla liehityksillä ja vakuutuksilla en voinut kiskoa hänestä niin sanaakaan ulos. Kieletöinnä, äimistyksissä ja vapisten seisoi hän siinä, kuten rikkoja, kuullessa kuolema-tuomionsa. Hänen tuskansa tarttui minuun, minä vapisin kanssa, ja lopetin pyytämällä anteeksi. Tuskinpa uskallan häntä uudestaan puhutella... Ainaki sisälle tullessansa en tohdi olla saapuvilla. Teidän, Marinelli, täytyy ottaa hänet vastaan. Minä tahdon tässä likisällä kuunnella, kuinka käypi, ja tulla enemmän toinnuttuani.

Neljäs kohtaus.

Marinelli, ja kohta jälestä hänen palvelijansa Battista Emilian kanssa.

Marinelli. Jos Emilia vaan ei itse lie nähnyt hänen kaatuvan... Ja sitä hän toki ei ole mahtanut, koska hän niin on lennättänyt... Hän tulee. En minäkään tahdo olla ensimmäinen, mikä täällä hänen silmäänsä pistää. (Vetäikse salin nurkkaan.)

Battista. Astukaa vaan tänne sisään, armollinen ryökkynä.

Emilia (hengästyneenä). Ah!... Ah!... Minä kiitän sinua, ystäväni; ... minä kiitän sinua... Mutta, hyvä Jumala! missä minä olen?... Ja näin ihan yksinäni? Mihinkä äitini jäi? Mitenkä kreivi jäi?... Tottahan ne tulevat perästä? kanta-päissäni perästä?

Battista. Luullakseni.

Emilia. Hän luulee? Hän ei tiedä? Hän ei nähnyt heitä?... Eikös ammuttu ihan takanamme?...

Battista. Ammuttuko?... Sepäs olisi!...

Emilia. Aivan varmaan! Ja on sattunut kreiviin, elikkä äitiini...

Battista. Minä lähden paikalla heidän peräänsä.

Emilia. Ei ilman minutta... Minä tahdon kanssa; minun täytyy kanssa: tule ystäväni!

Marinelli (äkisti astuen edes ja tulevanaan vasta sisään). Ah, armollinen ryökkynä! Mikä onnettomuus, eli pikemmin, mikä onni, ... mikä onnellinen onnettomuus tuottaa meille kunnian...

Emilia (ällistyen). Kuinka? Te täällä, herra?... Minä olen siis teidän luonanne?... Suokaa anteeksi, herra kammari-herra. Me olemme vähäisen matkaa tästä joutuneet rosvojen käsiin. Siinä tulivat hyvät ihmiset avuksemme; ja tämä rehellinen mies nosti minun vaunuista ulos ja toi minun tänne... Mutta minä kauhistun nähdä olevani yksinäni pelastetun. Äitini on vielä vaarassa. Takanamme yksinpä ammuttiinki. Hän on kukaties kuollut; ... ja minä elän?... Suokaa anteeksi. Minun täytyy pois. Minun täytyy uudestaan sinne, ... johon olisi pitänyt kohdasteen jäämäni.

Marinelli. Rauhoittukaa, armollinen ryökkynä! Kaikki on hyvin; teidän pitää paikalla oleman niiden, niiden rakastettujen luona, joidenka tähden te tunnette niin sydämmellisen vapistuksen... Sillä välin, Battista, mene, juokse: kenties ne eivät tiedä, missä ryökkynä on. Ne saattavat kukaties etsiä häntä jossaki tarhaston ravintolassa. Tuo ne viipymättä tänne. (Battista menee.)

Emilia. Tosiaanko? Ovatko he kaikki jo vaaratta? eikö heille ole mitäkään sattunut?... Ah, mikä kauhistuksen päivä eikö tämä päivä ole minulle!... Mutta minun ei pitänyt tänne jäämän; minun piti rientämän heitä vastaan...

Marinelli. Miksikä niin, armollinen ryökkynä? Te olette paitsi sitä jo hengästynyt ja väsynyt. Virkistäikää pikemmin, ja olkaa hyvä ja menkää johon-kuhun kammariin, jossa on mukavampi ollanne... Minä lyön vedon, että ruhtinas on jo itse teidän kalliin, kunnioitettavan äitinne luona, ja tuopi hänen tyköönne.

Emilia. Ken sanoitte?

Marinelli. Armollinen ruhtinaamme itse.

Emilia (lopen hämmästyneenä). Ruhtinas?

Marinelli. Hän lensi, heti tiedon saatuansa, heille avuksi... Hän on julman vihoissaan, että semmoinen rikos on, niin sanoakseni, julettu tehdä niin likellä häntä, hänen silmäinsä alla. Hän ajattaa pahantekijöitä takaa, ja he tulevat, saatuina vaan kiini, ankarasti rangaistaviksi.

Emilia. Ruhtinas!... Missä minä sitten olen?

Marinelli. Dosalassa, ruhtinaan huvi-linnassa.

Emilia. Mikä sattumus!... Ja te luulette hänen kohta itsensä saattavan tulla näkyviin?... Mutta kumminkin äitini seurassa?

Marinelli. Tässäpä hän onki jo.

Viides kohtaus.

Ruhtinas. Emilia. Marinelli.

Ruhtinas. Missä on hän? Missä?... Me etsimme teitä, ihanin ryökkynä, yltä-ylitse: ... te voitte toki hyvin?... Noh, sitten on kaikki hyvä! Kreivi, teidän äitinne...

Emilia. Ah, armollinen herra! missä ovat he? Missä on äitini?

Ruhtinas. Ei kaukana; tässä ihan läheltä.

Emilia. Hyvä jumala! missä tilassa tavannen toisen eli toisen heistä! ... sillä te salaatte minulta, armollinen herra ... minä näen sen, te salaatte minulta...

Ruhtinas. Ei toki, armas ryökkynä... Pankaatte käsi käteeni ja seuratkaa minua turvallisesti.

Emilia (epäillen). Mutta jos ei mitäkään ole tapahtunut heille ... jos minun aaveeni pettävät: ... minkä-tähden he eivät jo ole täällä? Minkä-tähden he eivät tulleet jo teidän kanssanne, armollinen herra?

Ruhtinas. Niin joutukaa nyt, ryökkynäni, nähdäksenne kaikkien näiden hirmu-kuvien kerrassaan katoavan...

Emilia. Mitä minun pitää tekemän? (Vääntäen käsiänsä.)

Ruhtinas. Kuinka, ryökkynäni? Luulisitteko muka mitäkään pahaa minusta?...

Emilia (langeten hänen eteensä). Jalkainne juuressa, armollisin herra...

Ruhtinas (nostaen hänen ylös). Minä olen kauhean häpeissäni... Jaa, Emilia, minä ansaiten tämän äänettömän nuhteen... Minun käytöstäni tän'aamuna ei sovi puolustaa; ... heittää nuhtelematta korkeittain. Antakaa minun heikkouteni anteeksi. Minun ei olisi pitänyt häiritsemän teitä tunnustuksella, josta en voi odottaa mitäkään etua. Sainki sen kielettömän hämmästyksen kautta, jolla te sitä kuuntelitte, kylläisen rangaistukseni... Ja jos mä voisin jo tätä sattumusta, joka vielä kerran, ennen koko toivoni kadottua ikuisesti, vielä kerran tuottaa mulle onnen teitä nähdä ja puhutella; jos mä voisin jo tätä sattumusta pitää suosiollisena viittauksena, ... pitää sitä ihmeellisenä ansaitun rangaistukseni viivykkeenä, tohtiakseni vielä kerran rukoilla armoa; niin tahdon minä kuitenkin... Elkkä vapisko, ryökkynäni ... yksin ja ainoasti teidän silmistänne riippua. Ei yhdenkään sanan, ei huokauksen pidä mieltänne pakoittaman... Elkköön vaan epä-luulonne minua loukatko. Elkkä vaan hetkeäkään epäilkö siitä äärettömästä vallasta, joka teillä on ylitseni. Elkköön vaan koskaan juohtuko mieleenne, että tarvitsisitte toisen turvaa minua vastaan... Ja tulkaa nyt, ryökkynäni, tulkaa sinne, kussa odottavat teitä ihanteet, joita enemmän hyveksinette. (Hän vie hänen, ei ilman vasta-rinnatta pois.) Seuratkaa meitä, Marinelli...

Marinelli. Seuratkaa meitä, ... se taitaa sanoa: elkkä seuratko meitä!... Mitäpä minäkin heitä seuraamaan? Koettakoon hän nyt, mitä kahden kesken on saapa hänen kanssansa aikoihin... Kaikki, mitä minun tulee tehdä, on ... estää ketäkään heitä häiritsemästä. Kreivin, toivoisin, tosin ei kykenevän mihinkään. Mutta äiti, äiti! Sehän olisi sangen ihmeellistä, jos hän niin huoletoinna olisi vetäinnään pois, sekä heittänyt tyttärensä omiin turviinsa... Noh, Battista? mikä hätänä?

Kuudes kohtaus.

Battista. Marinelli.

Battista (kiiruisemmin). Äitinsä, herra kammari-herra...

Marinelli. Johan sen arvasin!... Missä on hän?

Battista. Ellette häntä estä, niin on hän tänä hetkenä täällä. En aikunut ensinkään häntä etsiä, kuten näyn vuoksi käskitte: kuin jo kaukaa kuulin hänen parkunsa. Hän on tyttärensä jälillä, ja elleipä ... koko kavalluksemme! Kaikki, mitä näillä yksinäisillä seuduin ihmisiä on, ovat keräytyneet hänen ympärillensä, ja jokainen tahtoo olla hänen tien-osoittajanansa; jos lie jo sanottu hänelle, ruhtinaan olevan täällä, teidän olevan täällä, sitä en tiedä... Mitä aivotte tehdä?

Marinelli. Annappas!... (Miettii.) Häntä ei laskea sisälle, kuin tietää tyttärensä olevan täällä?... Se ei käy laatuun... Kyllä kaiketi hän on tekevä suuret silmät, nähdessä suden karitsan luona... Silmät? Se tuo vielä menettäisi. Mutta armahda Jumala meidän korviamme!... Noh, mitäpä siitä? parainkin keuhko tyhjennäikse; jopa vaimoinenkin. Ne herkiävät kaikki parkumasta, kuin eivät enään jaksa... Entäpä vielä, se on kerran kumminkin äiti, joka meidän täytyy saada puolellemme... Ja jos oikein tunnen äitit: ... niin useampi, heistä mielisteleksen olemastansa vähän kuin anoppina ruhtinaalle... Anna hänen tulla, Battista, anna hänen tulla!

Battista. Kuulkaapas! kuuletteko?

Klaudia Galotti (jo sisällä). Emilia! Emilia! Lapseni, missä olet?

Marinelli. Mene, Battista, ja koe vaan karkoittaa hänen kärkeästä saattoansa.

Seitsemäs kohtaus.

Klaudia Galotti. Battista. Marinelli.

Klaudia (asetaksen oven suuhun, kuin Battista tahtoo mennä). Haa! tuo se nosti hänen vaunuista! Tuo se vei hänen pois! Minä tunnen sinun. Missä on hän? Puhu, onnetoin!

Battista. Tuossako on kiitokseni?

Klaudia. O, jos kiitoksen ansainnet: (lauhkeammin) niin anna anteeksi, rehellinen mies!... Missä on hän?... Elkkä antako minun kauvemmin häntä kaivata. Missä on hän?

Battista. O, teidän armonne, hän ei voisi itse autuuden sylissä olla paremmin säilyksissä... Herrani

tässä on viepä teidän armonne hänen luoksensa. (Vasten muuta väkeä, joka tungeksen edes.) Takaisin sieltä! Te!

Kahdeksas kohtaus.

Klaudia Galotti. Marinelli.

Klaudia. Herrasi? (Keksii Marinellin, ja ampaisekse takaisin.) Haa!... Tämäkö sun herrasi?... Tekö täällä, herra? Ja tyttäreni täällä? Ja te, te veisitte minut hänen luoksensa?

Marinelli. Hyvin mielelläni, armollinen rouva.

Klaudia. Malttakaa!... Ikään juotuu mieleeni... Tehän se olitte ... eikö niin? ... joka tän'aamuna kävitte kodissani kreivin puheella? jonka kanssa heitin hänen yksinään? jonka kanssa hän riitautui?

Marinelli. Riitautui?... Jota en muka tietäisi: vähä-pätöinen väitös valtio-asioissa vaan...

Klaudia. Ja nimenne on Marinelli?

Marinelli. Markisi Marinelli.

Klaudia. Se on siis oikein... Mutta kuulkaapas, herra markisi ... Marinellia ... nimeä Marinelli ... seurasi kirous... Ei toki, ett'en panetteleisi tätä jaloa miestä! ... ei seurannut kirous ... kirouksen ajattelen minä lisäksi... Nimi Marinelli oli kuolevan kreivin viimeinen sana.

Marinelli. Kuolevan kreivin? Kreivi Appianinko?... Te kuulette, armollinen rouva, mikä minua kummallisessa puheessanne enimmin hämmästyttää... Kuolevan kreivin?... Mitä muutoin tahdotte sanoa, sitä en ymmärrä.

Klaudia (purevasti ja verkkaiseen). Nimi Marinelli oli kuolevan kreivin viimeinen sana!... Ymmärrättekö nyt?... En minäkään sitä ensin ymmärtänyt: ehkä niin outo-äänisesti sanottu ... niin outo-äänisesti!... Minä kuulen sen vielä! Missä aistini olivat, etteivät paikalla älynneet tätä ääntä?

Marinelli. Entäpä sitten, armollinen rouva? ... Minä olin jo entuudesta kreivin ystävä; hänen uskollisin ystävänsä. Sen-tähden, jos hän vielä kuolemassa minua nimitti...

Klaudia. Tälläkö äänellä?... En osaa sitä mukailta; en osaa sitä selittää: mutta se sisälsi kaikki! kaikki!... Mitä? Rosvojako olisivat olleet, jotka päällemme karkasivat?... Murha-miehiä ne olivat; ostetuita murha-miehiä!... Ja Marinelli, Marinelli oli kuolevan kreivin viimeinen sana! Niin outo-äänisesti!

Marinelli. Niin outo-äänisesti?... Onko tuota konsana kuultu, että rehellisen miehen syytös perustetaan hätä-tilassa havaitulle äänelle?

Klaudia. Haa, voisinko vaan viedä oikeuden eteen tämän äänen!... Mutta, voi minua! Tuon tähden unhotan tyttäreni... Missä on hän?... Kuinka? joko hänki kuollut?... Mitä tyttäreni siihen voi, että Appiani oli vihamiehesi?

Marinelli. Annan mä anteeksi hädästyneelle äitille... Tulkaa, armollinen rouva... Tyttärenne on täällä liki-huoneessa: ja on, toivoakseni, jo täydesti tointunut säikähdyksestensä. Hellimmällä huolella on ruhtinas itse häntä hemmoitellut...

Klaudia. Ken? Ken itse?

Marinelli. Ruhtinas.

Klaudia. Ruhtinas?... Sanokaa totta, ruhtinasko?... Meidän ruhtinas?

Marinelli. Kenkäs muutoin?

Klaudia. No sitten!... Minä onnetoin äiti!... Ja hänen isänsä! hänen isänsä!... Hän on kiroova hänen syntymä-päivänsä. Hän on kiroova minun.

Marinelli. Jumalan tähden, armollinen rouva! mikä nyt pisti mieleenne?

Klaudia. Se on selvä!... Eikö ole?... Tänä päivänä temppelissä! kaikkein puhtahimman kasvojen edessä! iankaikkisen likimmässä lähestössä! ... alkoi tämä konnuus; siellä se puhkesi ulos! (Marinellia kohden.) Haa, murha-mies! sydämmetöin, katala murha-mies! Et uljas kyllä, murhaamaan omalla kädelläsi; mutta keltovoin kyllä murhaamaan mieliksi vieraan himon! ... antamaan murhata!... Kaikkien murha-miesten hylkiö!... Mitä rehellisiä murhaajoita on, ei pidä suvaitseman sinua parissansa! Sinua!

Sinua!... Sillä miks' en voisi yhdellä ainoalla sanalla silmihis oksentaa koko sappeni, koko kuolani?... Sinua! Sinua! parittaja!

Marinelli. Te houreksitte, hyvä rouva... Mutta hillitkää edes raivo-parkunne, ja muistakaa, missä olette.

Klaudia. Missäkö olen? Muistaa, missä olen?... Mitä jalopeura, jolta pennut temmataa, huolii siitä, kenenkä metsässä hän kiljuu?

Emilia (sisäpuolella). Haa, äitini! Minä kuulen äitini!

Klaudia. Hänen äänensä? Se on hän! Hän on kuullut minun; hän on kuullut minun. Ja minä en huutaisi?... Missä olet, lapseni? Minä tulen, minä tulen! (Töytäisee huoneesen ja Marinelli perästä).

NELJÄS NÄYTÖS.

(Entinen näytelmä-paikka.)

Ensimmäinen kohtaus.

Ruhtinas. Marinelli.

Ruhtinas (tulevinaan huoneesta Emilian luota). Tulkaa, Marinelli! Minun täytyy, vähän toinnuttuani, teiltä saada valoa asiassa.

Marinelli. O, sitä äitillistä raivoa! Ha! ha! ha!

Ruhtinas. Te nauratte?

Marinelli. Jos olisitte nähneet, kuinka huimasti tuo äiti riehasteli täällä, täällä salissa... Kuulittehan te hänen parkuvan! ... ja kuinka eikö hän masentunut kohta nähtyänsä teidän ... Ha! ha!... Senhän minä kyllä tiedän, ettei yksikään äiti revi silmiä ruhtinaan päästä sen-tähden, että hän katsoo hänen tyttärensä ihanaksi.

Ruhtinas. Te olette huono tarkastaja!... Tytär töytäsi hermotoinna äitinsä syliin. Sen-tähden äiti unhotti vimmansa: ei minun tähteni. Tytärtänsä helli hän, ei minua, koska hän ei sanonut sitä kovemmin, ei selvemmin, ... jota pikemmin tahdon, ett'en itse olisi kuullut, en ymmärtänyt.

Marinelli. Mitä, armollinen herra?

Ruhtinas. Miksikä teeskennellä?... Ulos sen kanssa. Onko se tosi? vai eikö se ole tosi?

Marinelli. Ja vaikkapa olisikin!

Ruhtinas. Vaikkapa olisikin?... Se on siis?... Hän on kuollut? kuollut?... (Uhaten.) Marinelli! Marinelli!

Marinelli. Noh?

Ruhtinas. Totta Jumal' avita! vanhurskas Jumal' avita! Minä olen viatoin tähän vereen... Jos olisitte ennen sanoneet minulle, sen maksavan kreivin hengen... Ei, ei! joskin oma henkeni meni!

Marinelli. Jos olisin ennen sanonut teille?... Ikään kuin hänen kuolemansa olisi ollut tuumissani! Min' olin hellimmästi penännyt Angeloa varomaan, ett'ei kenellenkään vahinkoa sattuisi. Se olisi mennytkin ilman mitäkään väkivallatta, ellei kreivi olisi ensiksi ruvennut. Hän ampui sillä kerralla yhden kuoliaksi.

Ruhtinas. Tosiaanki; hänen olisi muka pitänyt ymmärtää leikkiä!

Marinelli. Että Angelo sitte vimmastui ja kosti toverinsa kuoleman...

Ruhtinas. Ihan; se on aivan luonnollista!

Marinelli. Minä olen kyllä torunut häntä siitä.

Ruhtinas. Torunut? Kuinka ystävällisesti!... Varoittakaa häntä antamasta tavata itsensä minun piirikunnassani. Minun torani ei taitaisi olla yhtä ystävällinen.

Marinelli. Hyvin hyvästi!... Minä ja Angelo; aikomus ja sattumus: kaikki on yhtä. Tosin oli edeltä-päin ehdoteltu, tosin oli edeltä-päin luvattu, ettei mikään niistä turmista, jotka siinä tapahtua voisivat, luettaisi minun syykseni...

Ruhtinas. Jotka siinä tapahtua ... voisivat, sanotte? vaiko täytyivät?

Marinelli. Aina parempi!... Mutta armollinen herra, ... ennen suorasti sanottuanne, minä miehenä minua pidätte ... niin yksi ainoa esitys! Kreivin kuolema on minulle ei mitäkään vähempi, kuin vähäpätöinen. Minä olin manannut hänen ulos; hän oli velka-pää antamaan hyvityksen; hän on sen antamatta mennyt manalaan; ja minun kunniani jääpi sorretuksi. Olkoon niin, että minä, asian toisin ollen, ansaitsisinki sen ylön-katseen, jolla te minua kohtelette: mutta jokohan tässäki kohdassa?... (Rupeevinansa kiivaaksi.) Joka sen voi minusta ajatella!...

Ruhtinas (myöntäen). No hyvä, no hyvä...

Marinelli. Että hän vielä eläisi! Ah, että hän vielä eläisi! Kaikki, kaikki maa-ilmassa tahtoisin siitä menettää... (Pistävästi.) Yksin ruhtinaani armon, ... tämän verrattoman, ei konsana kadotettavan armon ... tahtoisin siitä menettää!

Ruhtinas. Kyllä ymmärrän... No hyvä, no hyvä. Hänen kuolemansa oli sattumus, paljas sattumus. Te vakuutate sen; ja minä, minä uskon sen... Mutta kukas vielä? Jokohan äitikin? Jokohan Emilia?... Jokohan maa-ilmakin?

Marinelli (kylmästi). Tuskinpa.

Ruhtinas. Ja ellei sitä uskota, mitä sitten uskotaan? ...Te kohautatte olka-päitä? ... Angelotanne pidetään koneena, ja minua vaikuttimena...

Marinelli (vielä kylmemmästi). Nähtävästi kyllä.

Ruhtinas. Minua! minua itseäni!... Eli täytyy minun paikalla heittää kaikki aikeeni Emilian suhteen...

Marinelli (hyvin pensistästi). Min olisitteki tienneet ... jos kreivi vielä eläisi...

Ruhtinas (kiivastuen, mutta kohta taas malttaen mielensä). Marinelli!... Vaikka; elkää villitkö minua... Olkoon niin... Niin se on! Ja tämän tahdotte vaan kuitenkin sanoa: kreivin kuolema on minulle onni, ... suurin onni, mikä minua kohdata taisi, ... ainoa onni, joka oli rakkaudelleni hyvästi soveltuva. Ja ollen se semmoinen ... olkoon se sitte tapahtunut miten hyvänsä!... Yks kreivi enemmän tai vähemmän maa-ilmassa! Ajattelenko mielestänne niin oikein?... Miks ei! En minäkään säikähdä pientä rikosta. Mutta, hyvä ystävä, se ei saa olla, kuin vähäinen rikos, vähäinen hyödyllinen rikos. Ja näette sen, tuo meidän nyt olisi ei juuri hiljainen eikä hyödyllinen. Se olisi tosin raivannut tien, mutta samalla sen sulkenutkin. Jokainen syyttäisi meitä, ja me, valitettavasti, emme olisi sitä edes tehneetkään!... Ja eikös se nyt kumminki tule tukkunansa vaan teidän viisaihin, ihmeellisiin varustuksiinne?

Marinelli. Jos niin tahdotte...

Ruhtinas. Mihinkäs muutoin?... Minä tahdon tiliä!

Marinelli. Siinä tulee enemmän minun niskoilleni, kuin niihin kuuluu.

Ruhtinas. Tiliä minä tahdon!

Marinelli. No olkoon. Mitäs syytä olisi sitte minun varustuksissani? ettäkö tässä tapa-turmassa niin nähtävä luulo on lankeeva ruhtinaan päälle?... Siihen pää-kavallukseen se tulee, jolla hän itse oli niin armollinen ja sotki minun tuumani.

Ruhtinas. Minäkö?

Marinelli. Sallittakoon minun sanoa hänelle, että se askel, jonka hän tänä päivänä on ottanut kirkossa, ... kuinka säädyllyisesti lieneeki sen ottanut ... kuinka välttämättömästi se olikin otettava ... että tämä askel kumminkaan ei kuulunut tanssiin.

Ruhtinas. Mitäs se sitte turmeli?

Marinelli. Tosin ei koko tanssia, mutta kuitenkin nykyisen tahdin.

Ruhtinas. Hm! Ymmärränkö teidät?

Marinelli. Lyhyesti siis ja yksin-kertaisesti. Kuin minä otin asian ajaakseni, eikö tosi, silloin Emilia ei tiennyt ruhtinaan rakkaudesta vielä mitäkään? Emilian äiti vielä vähemmin. Jos minä nyt tämän seikan

päälle rakensin? ja ruhtinas sillä välin mursi rakennukseni perustuksen?...

Ruhtinas (lyöden otsaansa). Lempo tokinsa!

Marinelli. Jos hän nyt itse ilmoitti, mikä hänellä mielessä?

Ruhtinas. Voi hitto kuitenkin!

Marinelli. Ja ellei hän olisikaan itse sitä ilmoittanut?... Totisesti! Minä tahtoisin kuitenkin tietää, mistä minun varustuksestani saattaisi äiti eli tytär tuoda vähintäkään luuloa häntä vastaan?

Ruhtinas. Teillä on oikein!

Marinelli. Siinä tosin teen minä sängen väärin ... suokaa anteeksi, armollinen herra...

Toinen kohtaus.

Entiset. Battista.

Battista (kiireimmittäin). Tuossa paikkaa tulee kreivinna.

Ruhtinas. Kreivinna? Mikä kreivinna?

Battista. Orsina.

Ruhtinas. Orsinako?... Marinelli!... Orsinako?... Marinelli!

Marinelli. Se kummastuttaa minua ei vähemmin kuin itseänne.

Ruhtinas. Mene, juokse, Battista: hän ei saa nousta ulos. Min' en ole täällä. Min' en ole hänelle täällä. Hänen pitää paikalla kääntymän takaisin. Mene, juokse!... (Battista menee.) Mitä tahtoo se hupakko? Mitä rohkeaa hän tehdä? Mistä tietää hän olevamme täällä? Tulisiko hän tiedustelemaan? Oliskohan tuo jo saanut jotaki tietoa?... Ah, Marinelli! Niin puhukaa, niin vastatkaa toki!... Onko hän suuttunut se mies, joka tahtoo olla ystäväni? Ja pahoillansa vähä-pätöisestä väitöksestä? Pitääkö minun pyytää häneltä anteeksi?

Marinelli. Ah, minun ruhtinaani, niin kohta kuin te olette taaten te itse, niin olen minä koko sieluneni taas teidän omanne!... Orsinan tuleminen on minulle selittämätöin pulma, kuten teillekin. Mutta käskeä itseänsä pois, sitä hän tuskin suainnee. Mitä tahdotte tehdä?

Ruhtinas. En yhtäkään puhutella häntä; mennä tieheni...

Marinelli. Hyvä! ja sukkelaan vaan. Minä tahdon ottaa häntä vastaan...

Ruhtinas. Mutta vaan käskeäksenne häntä menemään pois. Sen enemmän elkää puuttuko häneen. Meillä on muuta täällä toimitettavaa...

Marinelli. Eipähän, ruhtinas! Nämä muut asiat ovat toimitetut. Rohkaiskaa vaan mielenne! Mikä vielä puuttuu, tulee varmaan itsestänsä... Mutta enkö mä häntä jo kuule?... Joutukaa, ruhtinas!... Tuolla (osoittaen kammariin päin jonne ruhtinas menee) jos tahdotte, niin voitte saada kuulla meitä... Minä pelkään, pelkään, hänen ei ajaneen ulos parhaimmana hetkenänsä.

Kolmas kohtaus.

Marinelli. Kreivinna Orsina.

Orsina (Marinellia alusta näkemättä). Mitä tämä on?... Ei kenkään tule vastaani, paitsi mokoma hävytöin, joka pikemmin olisi estänyt minua jopa pääsemästä sisäänki?... Min' olen kuitenkin Dosalassa? Siinä Dosalassa, kussa muulloin koko lauma hyörivä silmän-palvelijoita töytäsi minua vastaan? kussa minua muulloin rakkaus ja ihastus odottivat?... Se paikka on tämä: mutta, mutta!... Kas tuossa, Marinelli!... Oikeinpa hyvä, että ruhtinas on ottanut teidän mukaansa... Eipä, ei hyvä! Mitä minulla hänen kanssansa olisi asioimista, sen minä vaan hänen kanssansa asioisin... Missä on hän?

Marinelli. Ruhtinasko, armollinen kreivinnani?

Orsina. Kenkäs muutoin?

Marinelli. Te luulette siis hänen olevan täällä? tiedätte hänen olevan täällä?... Hän ei kaiketi luule kreivinna Orsinan olevan täällä.

Orsina. Eikö? Niin hän ei ole saanut kirjettäni tän' aamuna?

Marinelli. Kirjettänne? Malttakaapas; minä muistelen, hänen puhuneen eräästä teidän kirjeestänne.

Orsina. Noh? enkös ole häneltä siinä kirjeessä anonut täksi päiväksi yhtymistä täällä Dosalassa? Se on tosi, hän ei ole nähnyt hyväksi vastata minulle kirjeellisesti. Mutta minä sain tietää, hänen vähän järempää tosiaan ajaneen Dosalaan. Minä luulin siinä olevan vastinta kyllä; ja tulen nyt.

Marinelli. Eris-kummainen sattumus!

Orsina. Sattumus?... Kuulettehan te siitä olleen väli-puheen. Melkein kuin väli-puheen. Minun puolestani, kirje: hänen puolestansa, itse työ... Mitenkä hän tuossa seisoo, tuo herra markisi! Mitä silmiä hän tekee! Ihmetteleekö pikku ajunen? ja mistä sitte?

Marinelli. Te näytitte eilen olevan niin kaukana koskaan enään tulemasta ruhtinaan näkyville.

Orsina. Maattua yön tulee neuvo parempi... Missä on hän? Missä on hän?... Enkö mä tietäisi; hän on tuolla kammarissa, josta kuulin uikutuksen ja parun?... Minä tahdoin sisään, ja tuo heittiön palvelija astui eteeni.

Marinelli. Armahin, paras kreivinnani...

Orsina. Se oli vaimoinen parunta. Mitä se on, Marinelli?... O, sanokaa toki minulle, sanokaa minulle ... jos mä muutoin olen teidän armahin, paras kreivinnananne... Lempo noita hovi-retkaleita! Niin paljon sanoja, niin paljon valhetta!... Noh, mitä se tekee, jos sanotte sen minulle edeltä-päin, tai ette? Pitäähän minun kuitenkin se näkemän. (Tahtoo mennä.)

Marinelli (pidättäen häntä). Mihinkä?

Orsina. Jossa olisi pitänyt jo aikaa sitten olemani... Luuletteko olevan sopivan, pitää teidän kanssanne täällä etu-huoneessa huonon-päiväistä pakinata, kuin ruhtinas odottaa minua kammarissa?

Marinelli. Te petytte, armollinen kreivinna. Ruhtinas ei odota teitä. Ruhtinas ei saata teitä täällä puhutella, ... ei tahdo teitä puhutella.

Orsina. Ja olisi kumminkin täällä? ja olisi kirjeeni päälle kumminki täällä?

Marinelli. Ei kirjeenne päälle...

Orsina. Jonka hän on saanut, sanotte...

Marinelli. Saanut, vaan ei lukenut.

Orsina (kiivaasti). Ei lukenut?... (Vähemmin kiivaasti.) Ei lukenut?... (Suru-mielin ja pyyhkien kyyneleen silmästä.) Ei edes lukenut?

Marinelli. Epä-huomiosta, tiedän mä, ... ei ylön-katseesta.

Orsina (ylpeästi). Ylön-katseesta?... Kuka sitä ajattelee?... Kellenkä tarvitsette sitä sanoa?... Te olette hävytöin lohduttaja, Marinelli!... Ylön-katse! Ylön-katse! Minua ylön-katsotaan myös! minua!... (Hennommin, lähes synkeämielisesti.) Tosi kyllä, hän ei enään rakasta minua. Se on varma. Ja rakkauden siaan astuu hänen sieluunsa jotaki muuta. Se on luonnollista. Mutta minkä-tähden juuri ylön-katse? Tavallisestihan se on vaan penseys. Eikö tosi, Marinelli?

Marinelli. Aivan niin, aivan niin.

Orsina (pilkaton). Aivan niin?... Oi, sitä viisasta miestä, jonka voi saada sanomaan, mitä vaan tahdotaan!... Penseys! Penseyskö rakkauden siaan?... Se on, ei mitäkään jonkun siaan. Sillä oppikaa, matkiva hovilainen, oppikaa vaimolta, että penseys on tyhjä sana, paljas ääni, jota ei mikään, ei niin mikähän vastaa. Pensiä on sielu vaan sille, mitä se ei ajattele; asialle vaan, joka sille ei mikään asia ole. Ja ainoastaan pensiä asialle, joka ei mikään asia ole, ... se on niin paljon, ... kuin ei yhtäkään pensiä... Onko tämä sinulle liian korkeata, ihminen?

Marinelli (itseksensä). Voi! Kuinka tosi se on, mitä minä pelkäsin!

Orsina. Mitä te jupisette siellä?

Marinelli. Paljasta ihmettelemistä!... Ja ken ei tunne, armollinen kreivinna, teidän olevan tietoviisaan?

Orsina. Eikö tosi?... Jaa, jaa; minä olen tieto-viisas... Mutta olenko nyt näyttänyt se olevani?... Hyi, jos

olen näyttänyt sen! Onko se sitte vielä ihme, että ruhtinas ylön-katsoo minua? Kuinka saattaa mies rakastaa kappaletta, joka, hänestä huolimatta, tahtoo myös ajatella? Rouvas-ihminen, joka ajattelee, on yhtä ilettävä, kuin mies, joka kasvojansa ruseella kaunistaa. Nauraa täytyy hänen, ei muuta, kuin nauraa, pitääksensä aina luomisen vakaista herraa hyvillä mielin. Noh, millenkähän millä paikalla nauran, Marinelli?... Ah, niin! Sille sattumukselle, että minä kirjoitin ruhtinaalle, jotta hän tulisi Dosalaan; että ruhtinas ei lue minun kirjettäni, ja että hän kuitenkin tulee Dosalaan. Ha! ha! ha! Tosiansa eris-kummainen sattumus! Aivan lystillinen! aivan naurettava! Ja te ette naura kanssani, Marinelli!... Voipihan luomisenki vakainen herra nauraa kanssa, vaikka me hänen kurjat luontokappaleensa emme tohdi ajatella kanssa... (Todella ja käskein). Niin naurakaa nyt!...

Marinelli. Paikalla, armollinen kreivinna, paikalla!

Orsina. Köntäle! Ja sen-tähden menee hetki ohitse. Ei, ei, elköö naurako... Sillä näette sen, Marinelli, (mieltien lähes liikutukseen) mikä minun saattaa niin sydämellisesti nauramaan, sillä on myös todenperäinen ... sangen todenperäinen puolensa. Kuten kaikella maailmassa!... Sattumus? Se olisi muka sattumus, että ruhtinas ei ole ajatellut minua täällä tapaavansa, ja kuitenkin täytyy tavata minun täällä? Sattumus?... Uskokaa minua, Marinelli: sana sattumus on Jumalan pilkkaaminen. Ei mikään auringon alla ole sattumus; vähintään se, josta tarkoitus loistaa niin selvästi silmään... Kaikki-valtias, kaikki-hyvä kaitseija, anna anteeksi, että minä tämän tyhmän syntisen kanssa olen nimittänyt sitä sattumukseksi, mikä on nähtävästi sinun työsi, vieläpä välitöin työsi!... (äkisti Marinellia kohden). Tulkaapas, ja vietelkää minun vielä kerran semmoiseen rikokseen!

Marinelli (itseksensä). Jo menee liiaksi!... Mutta, armollinen kreivinna...

Orsina. Pidätä mokoma muttasi! Nuo muttat maksavat mietintää: ... ja minun pääni! minun pääni! (pitäen otsaansa kädellä)... Laittakaa, Marinelli, laittakaa, että mä paikalla saan puhutella häntä, ruhtinasta; muutoin en siihen yhtäkään kykene... Näette sen, meidän pitäisi tavata toisemme; meidän täytyy tavata toisemme...

Neljäs kohta.

Ruhtinas. Orsina. Marinelli.

Ruhtinas (tullen kylki-kammarista, itseksensä). Minun täytyy tulla hänen avuksensa...

Orsina (huomaitsee hänen, mutta jääpi epäilykseen, mennäkö hänen luoksensa). Haa! tuossa on hän.

Ruhtinas (menee poikki salin hänen vieretsensä toiseen kammariin ilman viipimystä hänen puheellansa). Kas tuossa! meidän kaunis kreivinnamme... Kuinka sangen se minua pahoittaa, kreivinna, että käymänne kunnia tänäpäänä voin niin vähäisen hyväkseni käyttää! Minulla on paljon tekemistä. Enkä ole yksinäni... Toissa kertana, rakas kreivinnani! Toissa kertana... Nyt elköö viipykö kauvemmin. Jaa, ei sen kauemmin! Ja te, Marinelli, minä odotan teitä...

Viides kohta.

Orsina. Marinelli.

Marinelli. Olettekos nyt, armollinen kreivinna, kuulleet sen häneltä itseltänsä, mistä ette tahtoneet minua uskoa?

Orsina (ikään kuin huumautuneena). Olenko, olenko tosiaan?

Marinelli. Tosiaan.

Orsina (liikutettuna). "Minulla on paljon tekemistä. Enkä ole yksinäni". Onko se koko estelys, jonka minä ansaitseen? Ketä ei sillä käsketä pois? Jokaista vastuksellista, jokaista kerjäläistä. Minulle ei niin ainoata valhetta enään? Ei niin ainoata pientä valhetta enään minun varakseni?... Tekemistä? Mitä sitte? Ei yksinäni? Ken olisi sitten hänen luonansa?... Tulkaa Marinelli; armosta, rakas Marinelli! Valhetelkaa minulle yksi seikka itse puolestanne. Mitä maksaa teille sitten yksi valhe?... Mitä on hänellä tekemistä? Ken on hänen luonansa? Sanokaa minulle, sanokaa minulle, mikä ensin suuhunne sattuu, ... ja minä menen.

Marinelli (itseksensä). Voinhan minä nyt sillä ehdolla sanoa hänelle totuuttakin.

Orsina. Noh? Sukkelaan, Marinelli; ja minä menen... Hän sanoi paitsi sitä, ruhtinas muka: "Toissa kertana, rakas kreivinnani!" Eikös hän sanonut niin?... Pitääksensä sanansa minulle, eikä saadaksensa syytä ei pitämään sitä minulle: niin sukkelaan, Marinelli, valheenne; ja minä menen.

Marinelli. Ruhtinas, armas kreivinna, ei toimaskaan ole yksinänsä. Siellä on henkilöitä hänen luonansa, joista hän ei niin hetkeksi voi irroittaida; henkilöitä, jotka ikään ovat pääsneet suuresta vaarasta. Kreivi Appiani...

Orsina. Olisiko hänen luonansa?... Sattui vähän pahasti, että minun tästä valheesta täytyy saamani teidät kiini. Sukkelaan toinen... Sillä kreivi Appiani, kosk' ette vielä sitä tiedä, on ikään rosvoilta ammuttu kuoliaksi. Vaunut hänen ruumiinensa tulivat vastaani likellä kaupungia... Vai eikö hän ole kuollut? Olisinko minä vaan uneksinut?

Marinelli. Valitettavasti ette vaan uneksinut!... Mutta ne toiset, jotka olivat kreivin seurassa, ovat onnellisesti pelastaneet itsensä tänne linnaan: hänen morsiamensa muka, ja morsiamen äiti, joidenka kanssa hän aikoi mennä Sabionettaan juhlallisille vihkiäisillensä.

Orsina. Nekö siis? Ne ovat ruhtinaan luona? Morsian? ja morsiamen äiti?... Onko morsian kaunis?

Marinelli. Ruhtinaan on kauhean paha mieli hänen tapa-turmaansa.

Orsina. Arvatakseni, jos hän olisi rumakin. Sillä kohta on hirmuinen... Sääliävä, hyvä neitonen, juuri tulemaisillansa ikuisesti omakses, temmattiin hän sinulta iäksi pois!... Ken on se siis, tämä morsian? Tunnenkohan minä hänen?... Minä olen niin kaukana kaupungista, ett'en tiedä mistäkään.

Marinelli. Se on Emilia Galotti.

Orsina. Ken? Emilia Galotti? Emilia Galotti?... Marinelli! ah, ett'en pitäisi tätä valhetta totena!

Marinelli. Kuinka niin?

Orsina. Emilia Galottiko?

Marinelli. Jota te tuskin tuntenette...

Orsina. Kumminki! Kumminki! Jos se olisiki vaan tästä päivästä alkaen... Oikeinko totta, Marinelli? Emilia Galottiko?... Emilia Galotti olisi se onnetoin morsian, jota ruhtinas lohduttaa?

Marinelli (itseksensä). Jokohan olisin sanonut hänelle liian paljon?

Orsina. Ja kreivi Appiani oli tämän morsiamen sulhainen? se äsken ammuttu Appiani?

Marinelli. Eipä muuta.

Orsina. Oikein! ah oikein! oikein! (käsiä taputtaen).

Marinelli. Mitenkä niin?

Orsina. Minä voisin suudella sitä perkelettä, joka hänen siihen on vietelty!

Marinelli. Kenenkä? vietelty? mihinkä?

Orsina. Niin, suudella, suudella voisin minä häntä. Ja entäpä jos itse olisitte tämä perkele, Marinelli.

Marinelli. Kreivinna!

Orsina. Tulkaa tänne! Katsokaa minuhun! jyrkästi! silmästä silmään!

Marinelli. Noh?

Orsina. Ettekös tiedä, mitä ajattelen?

Marinelli. Kuinka ma sen voin?

Orsina. Eikö teidän ole mitäkään osaa siinä?

Marinelli. Missä?

Orsina. Vannokaa!... Ei, elkää vannoko! Te voisitte tehdä yhden synnin enemmän... Tahikka niinki; vannokaa vaan. Yksi synty enemmän tai vähemmän sen osalle, joka kuitenkin on kirottu!... Eikö teidän ole mitäkään osaa siinä?

Marinelli. Te kauhistatte minua, kreivinna.

Orsina. Tosiaanko? Noh, Marinelli, eikö teidän hellä sydämennekään varo niin mitäkään?

Marinelli. Mitä? Min-tähden?

Orsina. Hyvä, ... niin tahdon minä uskoa teille jotakin; ... joka pitää nostaman jok'ainoan hiuskarvanne pystyyn... Mutta tässä niin lähellä ovea saattaisi joku kuulla meitä. Tulkaa tänne... Ja! (pannen sormensa suun eteen) kuulkaa! ihan salassa! ihan salassa! (lähentäen suunsa hänen korvaansa, ikään kuin kuiskuttaaksensa, mutta huutaa hänelle kovasti korvaan). Ruhtinas on murha-mies!

Marinelli. Kreivinna, ... kreivinna ... oletteko te tykkänään mieletöinnä?

Orsina. Mieletöinnä? Ha! ha! ha! (nauraen täyttä kurkkua.) Minä olen harvoin, tahi en konsanani, niin hyvin tyytyväinen järkeeni, kuin nyt ikään... Totta tosiansa, Marinelli; ... mutta se jää meidän kesken ... (hiljaa) ruhtinas on murha-mies!... Kreivi Appianin murhaaja! Häntä ei ole rosvot, hänen ovat ruhtinaan apulaiset, hänen on ruhtinas surmannut.

Marinelli. Kuinka voi semmoinen kauheus tulla suuhunne, mieleenne?

Orsina. Kuinkako?... Aivan luonnollisesti... Tämän Emilia Galotin kanssa, joka on täällä hänen luonansa, ... jonka sulhaisen täytyi niin nurin niskoin suorita pois maailmasta, ... tämän Emilia Galotin kanssa on ruhtinas tän'aamuna, Dominikani-kirkon pylväästössä, puhunut laajalta, lavealta. Sen minä tiedän; sen ovat tiedustelijani nähneet. He ovat myös kuulleet, mitä hän on hänen kanssansa puhunut... Noh, hyvä herra? Olenkohan mieletöin? Minä sovittelen vielä toki, luullakseni, noin melkein yhteen, mikä yhteen kuuluu... Vai käykö tämäki toteen noin sattumalta vaan? Onko tämäki mielestänne sattumus? Oi, Marinelli, niin ymmärrätte te yhtä vähän ihmisten pahuuden, kuin Jumalan sallimuksen.

Marinelli. Kreivinna, te puhuisitte päänne poikki...

Orsina. Josko ma sen enemmän sanoisin?... Sitä parempi! sitä parempi!... Huomenna tahdon minä huutaa sen ulos torilla... Ja ken väittää vastaan, se oli murha-miehen kumppali... Jääkää hyvästi! (Lähtemäisillensä kohtaa hän ovesa vanhan Galotin, joka tulee kiiruisammin sisään).

Kuudes kohta.

Odoardo Galotti. Kreivinna. Marinelli.

Odoardo Galotti. Suokaa anteeksi, armollinen rouva...

Orsina. Minulla ei ole täällä mitäkään anteeksi antaa. Sillä minulla ei ole täällä mitäkään pahaksikaan panna. Kääntätkää tämän herran tyköön. (Osoittaen Marinellia kohden.)

Marinelli (huomauttuansa hänen, itseksensä). No vielä tuoki! Vanhus!...

Odoardo. Elkää, hyvä herra, pahaksi panko, että isä, joka on kauheimmassa hämmästyksessä, ... astuu näin ilmoituttamatta sisälle.

Orsina. Isä? (Kääntyy takaisin.) Emilian, epäilemättä... Haa, terve tultu!

Odoardo. Eräs palvelija tuli nelistäen vastaan, sanomalla, että omaiseni olisivat näillä seuduilla vaarassa. Minä lennän tänne, ja kuulen, kreivi Appianin olevan haavoitetun; hänen palanneen kaupunkiin; rouvani ja tyttäreni pelastaneen itsensä linnaan... Missä ovat he, herra? Missä ovat he?

Marinelli. Olkaa huolelta, herra översti. Puolisollenne ja tyttärenne ei ole pahaa mitäkään tapahtunut, paitsi säikähdyttä. He voivat kumpikin hyvästi. Ruhtinas on heidän luonansa. Minä menen kohdastaan ilmoittamaan tulonne.

Odoardo. Minkä-tähden ilmoittamaan? ensin ilmoittamaan?

Marinelli. Syistä ... sen-tähden ... ruhtinaan tähden. Te tiedätte, hyvä översti, millä kannalla te seisotte keskenänne. Ei varmaan ystävällisimmällä. Vaikka hän niin armollisesti käytäks puolisotanne ja tytärtänne kohtaan: ... he ovat muka rouvas-väkeä... Pitääkö sen-tähden teidänkin äkillisen näkyenne oleman hänelle mukavan?

Odoardo. Teillä on oikein, herra; teillä on oikein.

Marinelli. Mutta, armollinen kreivinna, ... voinko minä sitä ennen saada kunnian seurata teitä vaunuinne?

Orsina. Eipähän, ei toki.

Marinelli (ottaen häntä ei varsin hennosti kädestä). Sallikaa minun täyttää velvollisuuteni...

Orsina. Hiljaa vaan!... Minä vapautan teitä siitä, hyvä herra... Ka'ppas, ette toki aina tee tuommoista kohteliaisuuttanne velvollisuudeksi, voidaksenne syrjä-asiana vaan pitää, mikä oikeastaan velvollisuutenne olisi!... Tämän kunnian miehen tuloa ilmoittaa kuta pikemmin sitä paremmin, se on teidän velvollisuutenne.

Marinelli. Unhotatteko te, mitä ruhtinas itse on käsenyt?

Orsina. Tulkoon hän vaan, ja käskeköön vielä kerran. Minä odotan häntä.

Marinelli (hiljaa överstille, jota hän nykäisee syrjästä). Herrani, minun täytyy heittää teidät tänne yhden naisen kanssa, joka ... jolta ... jonka järki... Te ymmärrätte minun. Minä sanon teille tämän, tietääksenne, mitä hänen puheensa maksavat, ... joita hän usein pitää sangen eris-kummaisista. Parasta, ett'ette puutu hänen kanssansa pakinoihin.

Odoardo. Hyvä!... Mutta joutukaa, herra.

Seitsemäs kohtaus.

Kreivinna Orsina. Odoardo Galotti.

Orsina (vähän vai'ettuansa, jolloin hän katselee överstiä säälimyksellä; kuten översti häntä, kerkeästi utellen). Mitä hän tuossa lie sanonutki teille, onnetoin mies!...

Odoardo (puoleksi itseksensä, puoleksi häntä kohden). Onnetoin?

Orsina. Totuutta se varmaan ei ollut; ... ei ainakaan sitä totuutta, joka teitä odottaa.

Odoardo. Minua odottaa?... Enkö tiedä jo kyllä?... Vaimo!... Mutta puhukaa, puhukaa vaan.

Orsina. Te ette tiedä mitäkään,

Odoardo. Enkö mitäkään?

Orsina. Hyvä, rakas isä!... Mitä en antaisi, jos olisitte minunkin isäni!... Elkkää pahaksi panko! Onnettomat liittäytyvät niin mielellänsä toinen toiseensa. Minä tahtoisin teidän kanssanne uskollisesti jakaa mieli-karvouden ja vimman.

Odoardo. Mieli-karvouden ja vimman? Vaimo!... Mutta minä unhotan... Puhukaa vaan.

Orsina. Entäpä jos se olisi teidän ihan ainoa tyttärenne... Teidän ainoa lapsenne!... Olipa ainoa, eli ei. Onnetoin lapsi on aina se ainoa.

Odoardo. Onnetoin? ... Vaimo!... Mitä tahdon minä häneltä?... Mutta, Jumaliste, niin ei kenkään mieletöin puhu!

Orsina. Mieletöin? Se oli siis se, mitä hän teille minusta uskoi?... No, no; ken-ties se ei ole hänen suurimpia valheitansa... Minä tunnen jotaki!... Ja uskokaa minua, uskokaa minua: ken ei eräistä asioista kadota järkeänsä, hänellä ei sitä ole kadottaa...

Odoardo. Mitä pitää mun ajatella?

Orsina. Ettehän siis minua toki ylön-katsone?... Sillä teilläkin on järki, hyvä vanhus; teilläkin... Minä näen sen tuosta jyrkästä, rehevästä muodostanne. Myös teillä on järki; ja se maksaa minulle yhden sanan, ... niin teillä ei olekkaan.

Odoardo. Vaimo!... Vaimo!... Minulla jo ei enään ole sitä, ennen vielä sanottuanne tämän sanan, ellette sitä paikalla sano... Sanokaa se! sanokaa se!... Tahi se ei ole tosi, ... se ei ole tosi, että te olette tuota hyvä-luontoista, sääliittävä, kunnioitettavaa mielettömän sukua... Te olette häijy hullukas. Teillä ei ole, mitä ei konsana ollut.

Orsina. Niin tarkatkaa nyt!... Mitä tiedätte te, joka luulette tietävänne jo kyllä? Appianinko muka olevan haavoitetun? Ainoastaan haavoitetun?... Appiani on kuollut!

Odoardo. Kuollut? Kuollut? ... Haa, rouva, se on vasten väli-puhettamme. Te tahdotte saada minua järjeltä pois: ja te särjette minulta sydämmen.

Orsina. Se syrjään!... Mutta vielä... Sulhainen on kuollut: ja morsian ... teidän tyttärenne ... pahempi, kuin kuollut.

Odoardo. Pahempi? pahempi, kuin kuollut?... Mutta kumminkin yhtenä kuollutkin?... Sillä minä tunnen vaan yhden pahemman...

Orsina. Ei yhtenä kuollutkin. Ei, hyvä isä, ei... Hän elää, hän elää. Hän rupee nyt äsken oikein elämään. Elämästä, täynnä ihastusta! Ihaninta, hupaisinta tyhjän-toimittajan elämätä, ... niin kauvan, kuin sitä kestänee.

Odoardo. Entäs se sana, rouva; se ainoa sana, joka oli saattava minun järjeltä pois! ulos se!... Elkkää tiputtako myrkkyyänne sammioon... Se ainoa sana! sukkelaan.

Orsina. No hyvä! tavatkaa se nyt yhteen!... Tän'aamuna puhutteli ruhtinas tytärtänne messussa; jälestä puolen päivän, pitää hän häntä ilo ... ilo-hovissansa.

Odoardo. Puhutteli häntä messussa? Ruhtinasko tytärtäni?

Orsina. Niin tutusti, niin palavasti!... He eivät pitäneet mitäkään vähä-pätöistä väli-puhetta. Ja hyvä, jos väli-puhetta oli; hyvä, jos tyttärenne vapaasti pelastihe tänne! Näette sen: niin ei se kumminkaan ole mikään väkinäinen ryöstämys; mutta ainoastaan vähäinen ... vähäinen sala-murha.

Odoardo. Panetus! kirottu panetus! Minä tunnen tyttäreni. Jos se on sala-murha: niin se on ryöstämyskin... (Silmäilee tuimasti ympärillensä, ja polkee jalkaa ja vaahtoo.) Entä nyt, Klaudia! Entä nyt, äitinen!... Emmekö ole iloa saavuttaneet! Ah, sitä armollista ruhtinasta! Ah, sitä peräti erin-omaista kunniaa!

Orsina. Vaikuttaako, vanhus! vaikuttaako?

Odoardo. Tässä seison minä nyt ryöväri-pesän suussa... (Lyöden viittansa molemmin puolin auki, ja nähden itsensä aseettomana.) Ihme, ett'en kiireessäni unhottanut käsiänikin!... (Tunnustellen joka lakkariansa, ikään kuin etsien jotakin.) Ei mitään! ei niin mitään! ei missäkään!

Orsina. Haa, minä ymmärrän!... Sillä minä voin auttaa!... Min' olen ottanut yhden mukaani. (Vetäen väki-puukon esiin.) Tuossa, ottakaa! Ottakaa sukkelaan, ennen kuin joku näkee meidän... Olisi minulla vielä muutaki, ... myrkkyyä. Mutta myrkkyy on vaan meidän, naisien, varaksi; ei miesten... Ottakaa se! (Tunkein hänelle väki-puukkoa.) Ottakaa!

Odoardo. Kiitoksia, kiitoksia... Rakas lapsi, ken kerran vielä sanoo olevasi hupakon, hänellä on minun kanssani tekemistä.

Orsina. Pistäkää kupeellenne! sukkelaan kupeellenne!... Minulta kielletään tilaisuus sitä käyttää. Teiltä se ei puutu, tämä tilaisuus: ja teidän tulee tavoittaa se, se ensimmäinen, paras, ... jos mies olette... Minä, minä olen vaan nainen: mutta näissä mielin tulin minä tänne! Lujasti päättäneenä! Me, vanhus, me voimme uskoa toisillemme kaikki. Sillä me olemme molemmat loukatut; samalta viettelijältä loukatut... Ah, jos te tietäisitte, ... jos te tietäisitte, kuinka määrättömästi, kuinka sanomattomasti, kuinka käsittämättömästi minä olen tullut häneltä loukatuksi, ja vielä tulen:... Te voisitte unhottaa, te unhottaisitte oman loukkauksenne sen tähden... Tunnetteko te minun? Minä olen Orsina, tuo petetty, hyljätty Orsina... Kenpä-ties, ellei vaan tyttärenne tähden hyljätty... Kumminki, mitä voi tyttärenne siihen?... Kohta hyljätään hänkin... Ja sitte taas yks!... Ja taas yks!... Haa! (ikään kuin innostuneena) mikä taivaallinen mielitys! Jos me kerran kaikki, ... me hyljättyjen koko lauma, ... me kaikki, muuttuneina raivon ja koston hengittäriksi, jos me kaikki saisimme hänen allemme, saisimme rikki raastaa, murentaa hänet allamme, pengata hänen sisuksensa läpitse, löytääksemme sen sydämen, jonka petturi jokaiselle lupasi, eikä kellenkään antanut! Haa! sekös olisi tanssi oleva! sekös olisi!

Kahdeksas kohta.

Entiset. Klaudia Galotti.

Klaudia (katsoo ympärillensä sisälle tullessaan, ja heti nähtyä puolisonsa, lentää häntä vastaan). Arvattu!... Ah, meidän suojelijamme, meidän pelastajamme! Oletko sinä täällä, Odoardo? Oletko sinä täällä? Heidän kuiskutuksestansa, heidän silmän-luonteestansa päätin minä sen... Mitä pitää minun sinulle sanoman, jos et vielä mitäkään tiedä?... Mitä pitää minun sinulle sanoman, jos jo tiedät kaikki?... Mutta me olemme viattomat. Minä olen viatoin. Tyttäres on viatoin. Viatoin, kaikin puolin viatoin!

Odoardo (joka nähdessä puolisonsa kokee malttaa mieltänsä). Hyvä, hyvä. Ole vaan huoletta, vaan huoletta, ... ja vastaa minulle. (Orsinaa kohden.) Ei, hyvä rouva, ikään kuin vielä epäilisin... Onko kreivi kuollut?

Klaudia. Kuollut.

Odoardo. Onko se tosi, että ruhtinas tän' aamuna on puhutellut Emiliata messussa?

Klaudia. Tosi. Mutta jos sinä tietäisit, minkä säikähdysten se vaikutti hänessä; millä hämmästyksellä hän tuli kotia...

Orsina. Noh, olenko valhellut?

Odoardo (haiterasti nauraen). Minä en tahtoisikaan, että olisitte! En, vaikka kuin paljosta!

Orsina. Olenko minä mieletöin?

Odoardo (astuen raivosti edes takas). O, ... vielä en ole minäkään.

Klaudia. Sinä käskit minun olla huoletta; ja minä olen huoletta... Rakas mieheni, tohdinko minäki ... minäki rukoilla sinua...

Odoardo. Mitäs tahdot? Enkö minä ole huoletta? Voiko huolettomampi olla, kuin minä olen?... (Pakottaiden.) Tietääkö Emilia, että Appiani on kuollut?

Klaudia. Tietää sitä ei hän saata. Mutta minä pelkään hänen aavistavan sen; koska hän ei näyttä...

Odoardo. Ja hän voivottaa ja uikuttaa...

Klaudia. Ei enään... Se on ohitse: hänen luontonsa tapaan, jonka tunnet. Hän on arin ja uskaliain koko suvussamme. Ei voipa hallita ensi liiketuksiansa: mutta vähänki mietittyänsä, ei neuvotoin mihinkään, valmis kaikkiin. Hän pitää ruhtinaan loitolla; puhuu hänen kanssansa yhdeltä kannalta... Laita vaan, Odoardo, että pääsemme pois.

Odoardo. Minä olen ratsain... Mitäs tehdä?... Mutta, rouva, kaupunkiinhan te palajatte?

Orsina. Totta kaiketi.

Odoardo. Olisitteko hyvä ja ottaisitte minun rouvani mukaanne?

Orsina. Miks ei? Hyvin mielelläni.

Odoardo. Klaudia, ... (tehden kreivinnan hänelle tutuksi.) Kreivinna Orsina; erin nerokas nainen; minun ystäväni, minun hyvän-tekijäni... Sinun pitää lähtemän hänen kanssansa kaupunkiin, paikalla lähettääkses meille vaunut tänne ulos. Emilia ei tarvitse palata Guastallaan. Hän on jääpä minun kanssani.

Klaudia. Mutta ... jos vaan ... minä en mielelläni erkaneisi lapsestani.

Odoardo. Eikös isänsä jää sen lähestöön? Totta hänet viimeinki laskettaneen sisään. Ei estelystä mitäkään!... Tulkaa, armollinen rouva. (Hiljakseen hänelle.) Te saatte kuulla minusta... Tule Klaudia. (Hän vie hänen pois.)

VIIDES NÄYTÖS.

(Entinen näytelmä-paikka.)

Ensimmäinen kohtaus.

Marinelli. Ruhtinas.

Marinelli. Tässä, armollinen herra; tästä ikkunasta voitte te hänen nähdä. Hän astuu pylväs-käytävätä edes taas... Ikään poikkeee hän tänne; hän tulee... Ei, hän kääntyy taas takaisin ... Hän on vielä arvelussa. Mutta jostaki jalosta on hän paremmilla mielin, ... eli näyttää olevan. Meille yhden tekevä!... Luonnollista! Mitä kumpiki nainen lie pannutkin hänen päähänsä, onko hän tohtiva sitä sanoa?... Kuten Battista on kuollut, niin hänen rouvansa koht' silläan lähettää hänelle vaunut tänne ulos. Sillä hän tuli ratsain... Tarkatkaapas, kuin hän nyt näytäkse teille, niin kiittää hän aivan alamaisesti teidän korkea-arvoisuuttanne siitä armollisesta suojeluksesta, jonka hänen perheensä tässä niin onnettomassa satunnassa on täällä löytänyt; heittää itsensä ynnä tyttärensä vielä vastaiseenki suosioonne; viepi hänen rauhassa kaupunkiin, ja odottaa alaisimmassa nöyryydessä, minkä enemmän hellimyksen teidän

korkea-arvoisuutenne on näkevä hyväksi osoittaa hänen onnettomalle, rakkaalle neidollensa.

Ruhtinas. Mutta jos hän nyt ei ole niin masea? Ja tuskin, tuskinpa on hän se oleva. Minä tunnen hänen liian hyvästi... Jos hän enimmäkseen tukahuttaa luulonsa, nielee vihansa: mutta ei viekkään Emiliata kaupunkiin, vaan ottaa hänen kanssansa? pitää hänen luonansa? eli vieläpä sulkee hänen luostariin, ulkona minun piiri-kuntaani? Mitenkäs sitte?

Marinelli. Pelkuri-rakkaus katsoo kovin kauvas... Mutta eihän hänen pidä...

Ruhtinas. Mutta jos hän nyt! Mitenkä sitte? Mitä se sitten on meitä auttava, että tuo onnetoin kreivi menetti henkensä sen edestä?

Marinelli. Miksi tämä surullinen syrjä-katsahus? Edespäin! ajattelee voiton sankari: kaatukoon sitte ympärillensä joko vihollinen eli ystävä... Ja joskokin! Jos hän tahtoisisi, ... tuo vanha karsastelija, mitä te hänestä pelkääte, ruhtinas: ... (Miettien.) Se käy! Se on päätetty!... Etemmä, kuin tahtomiseen, ei hänen varmaan pidä sitä saaman. Varmaan ei!... Mutta kuinhan emme vaan kadottaisi häntä silmistämme... (Astuu taas ikkunan ääreen.) Tuossa paikkaa olisi hän tullut luulematta päällemme! Hän tulee... Piilkäämme häneltä vielä: ja kuulkaa ensin, ruhtinas, mitä meidän peljättävässä satunnassa on tekeminen.

Ruhtinas (uhaten). Mutta, Marinelli!...

Marinelli. Kaikkein viattominta maa-ilmassa!

Toinen kohtaus.

Odoardo Galotti.

Ei vielä ketäkään täällä?... Hyvä; minun pitää ruveta vielä kylmä-mielisemmäksi. Se on onnekseni... Ei mikään ole hyllympi, kuin kiivastuva nuorukais-pää harmailta hiuksilla! Sen olen itselleni niin usein sanonut. Ja kumminkin annoin viehättää itseäni: ja kenenkä? Yhden luulevan, luulosta mielettömän... Mitä ilkeyden kostaminen koskee loukattuun siveyteen? Se vaan on minun pelastettava... Ja sinun asias, ... poikani!... Itkeä en konsana osannut; enkä tahdo sitä nyt vasta oppia ... sinun asias on tukkunaan toinen tekevä omaksensa! Minulle on kyllä, jos murhaajasi ei nauti rikoksensa hedelmätä... Se vaivatkoon häntä enemmän, kuin rikos! Koska kyllästys ja inho nyt kohta ajavat häntä hekkumasta hekkumaan; niin karvastukoon hänelle kaikkien himojensa nautinto, muistaissa, ei saaneensa tyydyttää tätä yhtä! Jok'ainoassa unessa tuokoon verinen sulhainen morsiamen hänen vuoteensa ääreen; ja kuin hän kumminkin ojentaa hekkumalliset kätensä häntä kohden, niin kuulkoon yht'äkkiä helvetin pilkka-aurun, ja herätköön!

Kolmas kohtaus.

Marinelli. Odoardo Galotti.

Marinelli. Minnekkä te jätite, herra? Minne jätite te?

Odoardo. Oliko tyttäreni täällä?

Marinelli. Ei hän; mutta ruhtinas.

Odoardo. Suokoon anteeksi... Min' olen seurannut kreivinnaa.

Marinelli. Noh?

Odoardo. Sitä hyvää ihmistä!

Marinelli. Ja puolisonne?

Odoardo. On kreivinnan kanssa; ... lähettääksensä meille tuossa paikkaa vaunut tänne ulos. Ruhtinas olkoon vaan niin hyvä ja sallikoon minun vielä niin kauvan viipyä täällä tyttäreneni.

Marinelli. Miksikä nuo mutkat? Eikö ruhtinas olisi tehnyt sitä mielellänsä, että saattaa heidät kumpaisenkin, äitin ja tyttären, kaupunkiin?

Odoardo. Tyttären kaiketikkin olisi täytynyt tämä kunnia hylätä.

Marinelli. Kuinka niin?

Odoardo. Hän ei tule enään menemään Guastallaan.

Marinelli. Eikö? Ja minkä tähden ei?

Odoardo. Kreivi on kuollut.

Marinelli. Sitä enemmän...

Odoardo. Pitää hänen tuleman kanssani?

Marinelli. Teidän kanssanne?

Odoardo. Minun kanssani. Sanonhan minä teille: Kreivi on kuollut... Ell'ette sitä vielä tiedä... Mitä hänen nyt enään on Guastallassa tekemistä?... Hän on seuraava minua.

Marinelli. Varmaan on tyttären tuleva olo-paikka riippuva ainoastaan isän tahdosta. Mutta ensiksikin...

Odoardo. Mitä ensiksi?

Marinelli. Pitää teidän myöntämän, herra översti, että hän viedään Guastallaan.

Odoardo. Tyttärenikö? viedäänkö Guastallaan? Ja minkä vuoksi?

Marinelli. Minkäkö vuoksi? Miettikähän vaan...

Odoardo (pikaisesti). Miettikää! miettikää! Minä mietin, tässä ei olekaan mitäkään mietittävää... Hänen pitää, hänen täytyy tulla kanssani.

Marinelli. O, minun herrani, ... mitä tarvitsee meidän tästä pikastua? Voipi olla, että mä erehdyn; ett'ei sitä tarvitse, mitä mä luulen tarvittavan... Ruhtinas taitaa sen parhaite arvata. Ruhtinas päättäköön... Minä menen ja haen hänen.

Neljäs kohtaus.

Odoardo Galotti.

Kuinka?... Ei kuuna päivänä!... Määrätä minulle, mihinkä hänen mennä?... Pidättää hänet minulta?... Ken tahtoo sen? Ken tohtii sen?... Jokako täällä tohtii kaikki, mitä vaan tahtoo? Hyvä, hyvä; niin saa hän nähdä, kuinka paljon minäkin tohdin, ehk'en sitä tohtisi! Lyhyt-mielinen hirmu-niekka! Sinun kanssas en tahdo helpoittaa. Joka ei laista pidä mitäkään, on yhtä voimakas, kuin jolla ei lakia ole. Sitä et muka tiedä? Tule edes! tule edes!... Mutta, näet sen! Jo taas; jo taas on viha karkaamassa järkeni kanssa pois... Mitä tahdon minä? Ensin olisi kuitenkin sen pitänyt tapahtuman, josta minä vimmastun. Mitä ei hovi-hulpakko lörpöttele! Ja jos olisin toki antanut hänen vaan lörpötellä! Jos olisin vaan kuunnellut hänen syytänsä, minkä-tähden tyttäreni pitää takaisin Guastallaan!... Niin voisin nyt varustaida vastaamaan... Mutta, kenelle voi minulta vastin puuttua?... Vaan jos se minulta puuttuisi, jos se... Jopas tullaan. Hiljaa, vanha poika, hiljaa!

Viides kohtaus.

Ruhtinas. Marinelli. Odoardo Galotti.

Ruhtinas. Ah, rakas, vilpitöin Galotti ... jotakin on nyt tapahtunut, koska saan nähdä teidän luonani. Vähemmän tähden te ette sitä tee. Kumminkaan ei nuhteita mitäkään!

Odoardo. Armollinen herra, minä pidän sen ainaki säädyttömänä tunkeutua ruhtinaansa luo. Kenen hän tuntee, sen on hän kutsuttava, kuin tarvitsee. Nytki pyydän anteeksi...

Ruhtinas. Kuinka monelle muulle soisin minä tämän ylpeän kainouden!... Mutta asiaan kiini. Te kuulutte halajavan nähdä tytärtänne. Hänelle on uusi huoli siitä, että hänen hellä äitinsä vietiin niin äkisti pois... Miksikä myös tämä vieminen? Minä vartoin vaan, jahka armas Emilia täydesti tointuisi, tuodakseni molemmat voitto-riemussa kaupunkiin. Te olette panneet minulta puolen tätä riemua takavarikkoon; mutta kokonansa en anna ottaa sitä pois.

Odoardo. Liika armo! Suokaa, ruhtinas, että mä säästän onnetointa lastani niistä moninaisista loukkauksista, joita ystävä ja viha-mies, säälimys ja pahan-suomus Guastallassa hänelle varustavat.

Ruhtinas. Ei suoda hänelle ystävän ja säälimyksen loukkauksia, olisi julmuus. Mutta että viha-miehen ja pahan-suomuksen loukkaukset häntä ei tavoita; siitä, hyvä Galotti, antakaa minun pitää huolta.

Odoardo. Ruhtinas, isällinen rakkaus ei mielellään surujansa ja'a... Minä ajattelen tietäväni sen, mikä tyttärelleni nykyisessä tilassa on aina sopivin... Luopuminen maa-ilmasta; ... luostari, ... niin kohta kuin mahdollista.

Ruhtinas. Luostari?

Odoardo. Siihen asti itkeköön hän isänsä silmien alla.

Ruhtinas. Niin paljon ihanuutta lakastumaan luostarissa? ... Pitääkö yhden ainoan pettäneen toivon tekemän meitä niin vihaisiksi maa-ilmalle?... Mutta, se on tosi: isää ei saa kenkään houkutella. Viekö tyttärenne, Galotti, mihin tahdotte?

Odoardo (Marinellia kohden). Entäs nyt, hyvä herra?

Marinelli. Koska te minua oikein vaaditte!...

Odoardo. Ah, ei milläkään, ei milläkään.

Ruhtinas. Mitä teidän on kahden kesken?

Odoardo. Ei mitäkään, armollinen herra, ei mitäkään... Me arvelemme vaan, kumpiko meistä on erehtynyt teidän suhteenne.

Ruhtinas. Kuinka niin? Puhukaa, Marinelli!

Marinelli. On paha mieleni, olla esteenä ruhtinaani armolle. Kumminki kuin ystävyys káskee ennen kaikkia häntä vaatimaan tuomariksi...

Ruhtinas. Mikä ystävyys!...

Marinelli. Te tiedätte, armollinen herra, kuinka paljon minä rakastin kreivi Appiania; kuinka liketi meidän molempien sielut olivat toinen toiseensa kiedotut.

Odoardo. Ja sen te tiedätte, ruhtinas? Niin tiedätte sen varmaan yksinänne.

Marinelli. Häneltä itseltänsä pyydetty kostajaksensa...

Odoardo. Tekö?

Marinelli. Kysykähän vaan puolisolttanne. Marinelli, nimi Marinelli oli kuolevan kreivin viimeinen sana: ja niin outo-äänisesti! niin outo-äänisesti!... Elköön konsana menkö korvistani tämä kauhistava ääni, ell'en koettele kaikkia, saadakseni hänen murhaajansa ilmi ja rangaistukseen.

Ruhtinas. Luottakaa minun tehollisimpaan avun-tekooni.

Odoardo. Ja minun palavimpaan toivooni!... Hyvä, hyvä!... Entä mitä vielä?

Ruhtinas. Sitä kysyn minä Marinelli.

Marinelli. Luullaan, ei olleenkaan rosvoja, jotka karkasivat kreivin päälle.

Odoardo (pilkaten). Eikö? Eikö tosiaan?

Marinelli. Hangoittelijan poistattaneen hänen tieltä.

Odoardo (purevasti). Ai! Vai hangoittelijan?

Marinelli. Ihan.

Odoardo. No sitte ... kirotkoon Jumala hänen, tämän salamurhaaja-konnan!

Marinelli. Hangoittelijan, ja vieläpä suosituksen hangoittelijan...

Odoardo. Mitä? Suositunko?... Mitä sanotte?

Marinelli. En muuta, kuin mitä maine levittää.

Odoardo. Suositun? Tyttäreltäni suositun?

Marinelli. Siihen ei saata luottaa. Se ei voi olla niin. Sitä sanon minä vastaan, sanokaa te mitä hyvänsä... Mutta, vaikka niinkin, armollinen herra... Sillä enimmin perustettuki tuomio painaa oikeuden vaa'alla yhtä kuin ei mitäkään ... vaikka niinkin, ei voida kumminkaan välttää ihanan onnettoman

kuulemista asiassa.

Ruhtinas. Kylläpä; totta kaiketi.

Marinelli. Ja missä muualla? missä voi se muualla tapahtua, kuin Guastallassa?

Ruhtinas. Siinä on teillä oikein, Marinelli; siinä on teillä oikein... Vai niin; se toisentaan asian, armas Galotti. Eikö tosi? Te näette itse...

Odoardo. O jaa, minä näen... Minä näen, minä näen. Hyvä Jumala tokinsa!

Ruhtinas. Mikä teillä vaivana? mikä on mielessänne?

Odoardo. Ett'en ole ennen nähnyt, mitä nyt näen. Se minua harmittaa: ei muuta... Noh niin, hänen pitää takaisin Guastallaan. Minä tahdon viedä hänen takaisin äitinsä luokse: ja kunnekka ankarin tutkinto on hänen vapaaksi päättänyt, en tahdo itse poiketa Guastallasta. Sillä ken tiesi ... (haikeasti nauraen) ken tiesi, joll'ei oikeus katsoisi tarpeelliseksi minuaki kuulla.

Marinelli. Hyvin mahdollista! Tämmöisissä kohdissa tekee oikeus pikemmin liian paljon, kuin liian vähän. Sen-tähden pelkäänpä yksin...

Ruhtinas. Mitä? mitä pelkääte?

Marinelli. Ei käy aluksi salliminen äitin ja tyttären puhutella toisiansa?

Odoardo. Eikö puhutella toisiansa?

Marinelli. Täydytään eroittaa äiti ja tytär.

Odoardo. Eroittaakko äiti ja tytär?

Marinelli. Äiti ja tytär ja isä. Tutkinnon tapa vaatii tämän varomuksen ehdottomasti. Ja minun on paha mieleni, armollinen herra, että mun täytyy jyrkästi vaatia sitä, että edes Emilia saadaan eri taltehen.

Odoardo. Eri taltehen?... Ruhtinas! ruhtinas!... Vaanpa kuitenkin; niin, niin! Aivan niin: eri taltehen! Eikö niin, ruhtinas? eikö?... O, kuinka sukkela oikeus on! Oivallinen! (Äkisti tavoittaen lakkariansa, jossa hänellä on väki-puukko.)

Ruhtinas (lähestyy häntä mielistellen). Malttakaa mielenne, hyvä Galotti.

Odoardo (syrjään, vetäen kätensä tyhjänä taas ulos). Sen puhui hänen enkelinsä.

Ruhtinas. Te olette väärässä; te ett'en ymmärrä häntä. Te ajattelette sanalla taltehen totta jo vankeutta ja tyrmää.

Odoardo. Antakaa minun niin ajatella; ja minä olen rauhoitettu.

Ruhtinas. Ei sanaakaan vankeudesta, Marinelli! Tässä sopii helposti yhtenä tarkata lakien ankaruutta ja kunnioittaa vilpitointä hurskautta. Jos Emilia on pantava eri taltehen: niin tiedän jo ... sen säädyllisimmän. Kanslerini talo... Ei estelemistä mitäkään, Marinelli!... Sinne tahdon itse viedä hänen, siellä tahdon jättää hänen arvollisimman rouvan huostaan. Tämän tulee taata ja vastata minulle hänen edestänsä... Te olette liian innokas, Marinelli, tosiansa liian innokas, jos te enempätä vaaditte... Tunnettehan, Galotti, kanslerini Grimaldin ja hänen puolisonsa?

Odoardo. Minäkö en niitä tuntisi? Yksinpä tunnen tämän jalon pari-kunnan lemmittävät tyttäretkin. Ken ei niitä tuntisi?... (Marinellille.) Ei, hyvä herra, elkää myödyttäkö sitä. Jos Emilia on tallessa pidettävä; niin täytyy hänen varjelkaa syvimässä tyrmässä. Kiistäkää sitä; minä rukoilen teitä... Minä hullu, rukoukseni! Minä vanha narri!... Kyllä hän totta sanoi, tuo hyvä tietäjätär: joka ei eräistä asioista kadota järkeänsä, hänellä ei ole mitäkään kadottaa!

Ruhtinas. Minä en ymmärrä teitä... Hyvä Galotti, mitä voin minä enempätä tehdä?... Heittäkää se sillensä; minä pyydän teitä... Niin, niin; kanslerini taloon! Sinne pitää hänen; sinne vien minä itse hänen; ja jollei häntä siellä suurimmalla arvon osoituksella kohdella, niin ei ole sanani maksanut mitäkään. Mutta elkää sureko... Sillensä jää se! sillensä jää se!... Te itse, Galotti, voitte tehdä, miten tahdotte. Te voitte seurata meitä Guastallaan; te voitte palata Sabionettaan: kuinka vaan tahdotte. Se olisi naurullista määrätä sitä teille... Ja nyt, jääkää hyvästi, armas Galotti!... Joutukaa, Marinelli: tulee jo myöhä.

Odoardo (joka on seisonut syvissä ajatuksissa). Kuinka? Niin en yhtäkään saa häntä puhutella, tytärtäni? Enkö täälläkään?... Minä tyydyn kaikkiin; näenhän minä kaikki olevan ihan oivallisen. Yhden kanslerin talo on arvattavasti viattomuuden turva-paikka. O, armollinen herra, viekäähän tyttärenti sinne; ei mihinkään muuanne, kuin sinne... Mutta sitä ennen tahtoisin kuitenkin häntä puhutella. Kreivin kuolemasta hän ei tiedä vielä mitäkään. Hän ei voi ymmärtää, minkä-tähden hän eroitetaan vanhemmistansa. Tätä kuolemata soveliaasti ilmoittaakseni hänelle; tämän eron suhteen lohduttaakseni häntä, täytyy minun päästä hänen puheillensa, armollinen herra, täytyy minun puhutella häntä.

Ruhtinas. Niin tulkaa sitte...

Odoardo. O, voipihan tytärki tulla isänsä luo... Täällä, kahden kesken olen minä kohta valmis hänen kanssansa. Laittakaa hänet vaan tänne, armollinen herra.

Ruhtinas. Voin mä niinki!... O, Galotti, jospa tahtoisitte olla minun ystäväni, johdattajani, isäni! (Ruhtinas ja Marinelli menevät.)

Kuudes kohtaus.

Odoardo Galotti katsoen hänen peräänsä; vähän vai'ettuaansa.

Minkä-tähden ei? ... Erin mielelläni... Ha! ha! ha!... (Katsoo huimasti ympärillensä.) Ken siellä nauraa?... Totta Jumaliste, minä luulen, se olin minä itse... Nyt se on oikein! Hupaista, lystiä. Näytelmä on jo loppumaisillansa. Niin eli näin!... Mutta... (Pysähdys.) Entäpä jos hän pitäisi sala-tuumaa hänen kanssansa? Jos se olisi niitä tavallisia hulluuksia? Jos hän ei ansaitsisi, mitä minä hänen edestänsä tahdon tehdä?... (Pysähdys.) Hänen edestänsä tahdon tehdä? Mitäs tahdon minä tehdä hänen edestänsä?... Onko mulla sydäntä sanoa sitä itsellenikään?... Minä ajattelen, näet, jotakin: jotakin, kuta käy vaan ajattelemisen!... Kauhistava! Pois, pois! Min' en tahdo odottaa häntä. Ei!... (Taivasta kohden.) Joka hänen on viattomasti syösnyt tähän kadotuksen hornaan, se vetäköön hänen sieltä ylös. Mitä tarvitsee hän minun kättäni siihen? Pois! (Hän tahtoo mennä, ja näkee Emilian tulevan.) Liian myöhään! Ah! hän tahtoo minun kättäni; hän tahtoo sitä!

Seitsemäs kohtaus.

Odoardo. Emilia.

Emilia. Kuinka? Te täällä, isäni?... Ja te vaan?... Ja äitini? ei täällä?... Entä kreivi? ei täällä?... Ja te niin huolestunut, isäni?

Odoardo. Ja sinä niin huoletoin, tyttärenti?

Emilia. Minkä-tähden ei, isä-kulta?... Tahni ei ole mitäkään kadotettu: tahni kaikki. Voida olla huoletoin, ja täytyä olla huoletoin: eikö se ole yhtä?

Odoardo. Mutta millisen luulet sinä asian laidan nyt olevan?

Emilia. Että kaikki on kadotettu; ... ja että meidän tosin täytyy olla huoletoinna, isäni.

Odoardo. Ja sinä olisit huoletoa sen-tähden, että sinun täytyy olla huoletoin?... Ken olet sinä?... Nainenko? ja minun tyttärenti? Pitäneekö siis miehen ja isän hävetä sinun tähtes?... Mutta annahan kuullani: mitä kutsut sinä, kadottaa kaikki?... Kreivinkö olevan kuolleen?

Emilia. Ja minkä-tähden hän kuollut on! Minkä-tähden!... Haa, se on siis tosi, isäni? Se on siis tosi, koko se kauhistava kertomus, jonka minä lu'in äitini tuimassa, kosteassa silmässä?... Missä on äitini? Missä kaukana on hän, isä-kulta?

Odoardo. Edellä-päin; ... jos me muutoin tultaneen hänen perästänsä.

Emilia. Kuta pikemmin, sitä parempi. Sillä, koska kreivi on kuollut; koska hän sen-tähden on kuollut ... sen-tähden! mitä viivymme enään täällä? Paetkaamme, isäni.

Odoardo. Paetkaammeko? ... Mikäs sitten hätänä?... Sinä olet, sinä jätät ryöstäjies käsiin.

Emilia. Jäänkö heidän käsiinsä?

Odoardo. Ja yksinä; ilman äitittä; ilman minutta.

Emilia. Minäkö yksinäni heidän käsiinsä?... Ei kuuna päivänä, isäni... Elikä ette olekkaan minun isäni... Minä yksinäni heidän käsiinsä?... Hyvä, heittäkää minut vaan, heittäkää minut vaan... Minä tahdon kumminki nähdä, ken minua pitää, ... ken minua pakoittaa, ... ken se ihminen on, joka ihmistä

voi pakoittaa.

Odoardo. Arvelen olevas huoletta, lapseni.

Emilia. Niin olenkin. Mutta mitä kutsutte te olla huoletta? Pannakko kätensä ristiin? Kärsiäkö mitä ei pitäisi? Suvaitakko, mitä ei tarvitsisi?

Odoardo. Haa! jos sinä niin ajattelet!... Anna mun syleillä sinua, tyttäreni!... Sen olen aina sanonut: naisen tahtoi luonto tehdä mestari-mallikseen. Mutta hän erehtyi saven otossa; hän otti sen liian hienon. Muutoin on kaikki parempi Teissä, kuin Meissä ... Haa! jos tämä on sinun huolettomuutes: niin olen minä siinä taas löytänyt omanikin! Anna mun syleillä sinua, tyttäreni!... Arvaappas: heittävinään asian oikeuden tutkittavaksi, ... o, tätä helvetin silmän-kääntämystä! ... tempaa hän sinut meidän sylistämme, ja vie sinun Grimaldin luokse.

Emilia. Tempaa minun? Vie minun?... Tahtoo temmata minun; tahtoo viedä minun: tahtoo! tahtoo!... Ikään kuin meillä ei mitäkään tahtoa olisikaan, isäni!

Odoardo. Minä tulin kanssa semmoiseen vimmaan, että jo tavoitin tätä väki-puukkoa, (vetää sen ulos) työntääkseni sen läpi sydämmen, kumman tahansa molemmista ... molemmista!

Emilia. Elkää Jumalan tähden, hyvä isäni!... Tämä elämä on kaikki, mitä jumalattomat omaavat. Minulle, isäni, antakaa minulle tuo väki-puukko.

Odoardo. Lapsi, se ei ole mikään hius-neula.

Emilia. Niin olkoon sitte hius-neula väki-puukkona!... Yhden tekevä.

Odoardo. Mitä? Olisko se jo siksi tullut? Ei toki; ei toki! Malta mieles!... Myös sinulla on vaan yksi elämä menettää.

Emilia. Ja vaan yksi puhtaus!

Odoardo. Joka on ylevämpi kaikkea väki-valtaa...

Emilia. Vaan ei kaikkea viettelemystä... Väki-valtaa! Väki-valtaa! ken ei väki-valtaa saata seisoa vastaan? Mikä väki-vallan nimellä on, ei ole mitäkään: viettelemys on se totinen väki-valta... Minulla on veri, isäni, niin innollinen, niin lämmin veri, kuin kelläkään muulla. Myös minun aistini ovat aistit. Minä en takaa mitäkään. Min' en ole mihinkään hyvä. Minä tunnen Grimaldin talon. Se on ilo-hovi. Yhden hetken siellä äitini silmäin alla; ... ja jo kohosi niin monta meteliä sielussani, joita ankarimmat jumaluuden harjoitukset tuskin viikkokausiin voivat asettaa!... Jumaluuden! ja minkä jumaluuden?... Välttääksensä ei pahempata mitäkään viskausivat jo tuhannet virtoihin, ja ovat pyhät!... Antakaa minulle, isäni, antakaa minulle tuo väki-puukko.

Odoardo. Ja jos sinä sen tuntisit, tuon väki-puukon!...

Emilia. Jos mä en sitä tunnekaan!... Tuntematoin ystävä on myös ystävä... Antakaa se minulle, isäni, antakaa se minulle.

Odoardo. Jos mä sen nyt annan sinulle ... tuossa on! (Antaa sen hänelle.)

Emilia. Ja tuossa! (Pistämäisillensä sillä itsensä lävitse, tempaisee isä sen takaisin hänen kädestänsä.)

Odoardo. Kas, kuinka rivakka!... Ei, se ei ole sinun kädelles.

Emilia. Se on tosi; hius-neulalla minun pitää... (Hän tavoittelee kädellä tukkaansa, etsien sitä, ja sattuu kukkaseen käsin.) Sinäkö vielä täällä?... Alas sinä! Sinä et kuulu yhden hiuksiin, yhden ... miksi sitten isäni tahtonee minua tulevaksi!

Odoardo. Oi, minun tyttäreni!...

Emilia. Oi, minun isäni, jos arvaisin mielenne!... Ei toki; sitä ette tekään tahdo. Miksi te muutoin viipyisitte?... (Katkerasti, kukkasta murentaissa.) Muinoin kyllä tavattiin isä, joka, pelastaakseen tyttärensä häpeästä, painoi ensimmäisen, paraimman teräksen hänen sydämmeensä ... antoi hänelle toisen kerran elämän. Mutta kaikki semmoiset jalo-työt ovat muinoisia! Semmoisia isiä ei ole niin yhtäkään enään!

Odoardo. On, tyttäreni, on! (Pistää hänen lävitsensä.) Hyvä Jumala, mitä mä olen tehnyt! (Emilian vaipussa, tarttuu hänen käteensä.)

Emilia. Yksi kukkanen taitettu, ennen kuin myrsky sen lehtii... Antakaa mun sitä suudella tuota

isällistä kättä...

Kahdeksas kohta.

Entiset. Ruhtinas. Marinelli.

Ruhtinas (astuen sisään). Mitä se on?... Eikö Emilia voi hyvästi?

Odoardo. Hyvin hyvästi; hyvin hyvästi!

Ruhtinas (tullen likemmä). Mitä näen minä?... Kauhistus!

Marinelli. Voi minua!

Ruhtinas. Hirmuinen isä, mitä olette tehneet?

Odoardo. Yksi kukkanen taitettu, ennen kuin myrsky sen lehtii... Eikös se ollut niin, tyttäreni?

Emilia. Ette te, minun isäni... Minä itse ... minä itse...

Odoardo. Et sinä, tyttäreni; ... et sinä!... Elä mene valheella maa-ilmasta. Et sinä, tyttäreni! Sinun isäsi, sinun onnetoin isäsi!

Emilia. Ah!... minun isäni... (Hän kuolee, ja isä laskee hänen hiljakseen maahan.)

Odoardo. Mene rauhaan!... No tuossa, ruhtinas! Mielistyttekö vielä häneen? Yllyttääkö hän vielä himojanne? Vielä, tuossa veressä, joka huutaa kosta ylitseenne? (Vähän pysähdyttyä.) Mutta te odotatte, miten tämä kaikki on päättävä? Te odotatte kuka-ties, minun kääntäväni teräksen itse vastaan, lopettaakseni tekoni kuten illettävän murhe-näytelmän? Te petytte. Tuossa! (viskatun väkipuukon hänen jalkainsa eteen.) Tuossa on hän, rikokseni verinen todistaja! Minä menen ja heitän itse itseni vankeuteen. Minä menen ja odotan teitä tuomariksi... Ja sitte tuolla ... odotan minä teitä kaikkien meidän tuomarimme edessä!

Ruhtinas (vähän vai'ettuansa, jolloin hän katselee ruumista kauhistuksella ja epäilyksellä, Marinellille). Tuossa! nosta hänet ylös... Noh? Sinä arvelet?... Katala! (Temmaisten väkipuukon hänen kädestänsä.) Ei, sinun veresi ei pidä tämän veren kanssa sekauntuman... Mene, piilläksesi iankaikkisesti!... Mene! sanon minä... Hyvä Jumala! Hyvä Jumala!... Eikö se ole, niin monen turmaksi, kyllä, että ruhtinaat ovat ihmisiä: pitääkö vielä perkeleidenki tekeytymän heidän ystäviksensä?...

Murhenäytelmän loppu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EMILIA GALOTTI: MURHENÄYTELMÄ VIIDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™

electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of

the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.